

Univerzita Pardubice
Fakulta Ekonomicko-správní

Činnost vybraného Hasičského záchranného sboru České republiky
v krizovém období 2020
Bakalářská práce

Univerzita Pardubice
Fakulta ekonomicko-správní
Akademický rok: 2020/2021

ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE (projektu, uměleckého díla, uměleckého výkonu)

Jméno a příjmení: **Ester Zelenková**
Osobní číslo: **E18148**
Studijní program: **B6202 Hospodářská politika a správa**
Studijní obor: **Veřejná ekonomika a správa: Ekonomika pro kriminalisty a celníky**
Téma práce: **Činnost vybraného Hasičského záchranného sboru České republiky v krizovém období 2020**
Zadávající katedra: **Ústav správních a sociálních věd**

Zásady pro vypracování

Cílem práce je popis činnosti Hasičského záchranného sboru České republiky ve zvolené obci v krizovém období roku 2020 a hodnocení jeho činnosti jak samotnými příslušníky, tak občany.

Osnova:

- Zajištění bezpečnosti Hasičským záchranným sborem České republiky a krizový management
- Krizové stavy v České republice
- Činnost hasičského záchranného sboru ve vybrané obci – případová studie

Rozsah pracovní zprávy: cca 35 stran
Rozsah grafických prací:
Forma zpracování bakalářské práce: tištěná /elektronická

Seznam doporučené literatury:

- BALABÁN, M., PERNICA, B. aj. *Bezpečnostní systém ČR: problémy a výzvy*. Praha: Karolinum, 2015. 310 s. ISBN 978-80-246-3150-9.
- POTŮČEK, M. aj. *Veřejná politika*. Praha: C. H. Beck, 2016. 309 s. ISBN 978-80-7400-591-6.
- SZASZO, Z. *Stručná historie profesionální požární ochrany v českých zemích*. Praha: Ministerstvo vnitra – generální ředitelství Hasičského záchranného sboru České republiky, 2010. 306 s. ISBN 978-80-86640-60-0.
- VILÁŠEK, J., FIALA, M. a VONDRÁŠEK, D. *Integrovaný záchranný systém ČR na počátku 21. století*. Praha: Karolinum, 2014. 189 s. ISBN 978-80-246-2477-8.
- YIN, R. K. *Case Study Research and Applications: Design and Methods*. London: SAGE publishing, 2017. 352 pp. ISBN 978-15-063-3616-9.

Vedoucí bakalářské práce: **Ing. Mgr. Bohuslav Pernica, Ph.D.**
Ústav správních a sociálních věd

Datum zadání bakalářské práce: **1. září 2020**
Termín odevzdání bakalářské práce: **30. dubna 2021**

L.S.

prof. Ing. Jan Stejskal, Ph.D.
děkan

doc. Ing. Jolana Volejníková, Ph.D.
vedoucí ústavu

Prohlašuji:

Práci s názvem činnost vybraného Hasičského záchranného sboru České republiky v krizovém období 2020 jsem vypracovala samostatně. Veškeré literární prameny a informace, které jsem v práci využila, jsou uvedeny v seznamu použité literatury.

Byla jsem seznámena s tím, že se na moji práci vztahují práva a povinnosti vyplývající ze zákona č. 121/2000 Sb., o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon), ve znění pozdějších předpisů, zejména se skutečností, že Univerzita Pardubice má právo na uzavření licenční smlouvy o užití této práce jako školního díla podle § 60 odst. 1 autorského zákona, a s tím, že pokud dojde k užití této práce mnou nebo bude poskytnuta licence o užití jinému subjektu, je Univerzita Pardubice oprávněna ode mne požadovat přiměřený příspěvek na úhradu nákladů, které na vytvoření díla vynaložila, a to podle okolností až do jejich skutečné výše.

Beru na vědomí, že v souladu s § 47b zákona č. 111/1998 Sb., o vysokých školách a o změně a doplnění dalších zákonů (zákon o vysokých školách), ve znění pozdějších předpisů, a směrnicí Univerzity Pardubice č. 7/2019 Pravidla pro odevzdávání, zveřejňování a formální úpravu závěrečných prací, ve znění pozdějších dodatků, bude práce zveřejněna prostřednictvím Digitální knihovny Univerzity Pardubice.

V Pardubicích dne 26. 11. 2021

Ester Zelenková v. r.

PODĚKOVÁNÍ

Na tomto místě bych ráda poděkovala svému vedoucímu bakalářské práce, Ing. Mgr. Bohuslavu Pernicovi, Ph.D., za jeho odbornou pomoc, cenné rady, vstřícný přístup a čas věnovaný mé bakalářské práci. Poděkování také patří mé rodině a blízkým, kteří mi byli při psaní této práce velkou oporou. V neposlední řadě bych chtěla poděkovat příslušníkům JPO I Jeseník, členům zastupitelstva města Javorník, členům JPO II Javorník a dalším občanům města Javorník za jejich čas a ochotu poskytnout krátký rozhovor.

ANOTACE

Bakalářská práce se zabývá činnostmi Hasičského záchranného sboru České republiky v průběhu krizového období roku 2020 způsobeného onemocněním COVID-19. Analýzou informací z otevřených zdrojů, jako jsou Statistická ročenka 2020 ČR, Statistický přehled činností HZS Olomouckého kraje, zprávy ze zásahů JPO II Javorník atd., byly popsány činnosti JPO I Jeseník v obci Javorník. Bylo zjištěno, že v důsledku pandemie a vládních nařízeních s ní souvisejících došlo v roce 2020 k poklesu počtu požárů a dopravních nehod a nárůstu počtu ostatních mimořádných událostí. Z dotazníkového šetření zaměřeného na hodnocení roku 2020 hasiči, vyplynulo, že hasiči považují rok 2020 za náročnější než předcházející roky. Z rozhovorů s občany města, a to se zastupiteli, členy jednotky sboru dobrovolných hasičů a běžnými občany, vyplynulo, že považují JPO I za důležitou.

KLÍČOVÁ SLOVA

Bezpečnost, bezpečnostní systém ČR, krizové řízení, krizová situace, Hasičský záchranný sbor ČR, případová studie

TITLE

Activities of the selected Fire Rescue Service of the Czech Republic in the crisis period 2020

ANNOTATION

This bachelor's thesis deals with the activities of the Fire Rescue Service of the Czech Republic during the COVID-19 crisis in 2020. By analysing information from open sources such as the Statistical Yearbook 2020 of the Czech Republic, a Statistical overview of the activities of the Fire Rescue Service of the Olomouc Region, reports from interventions of JPO II (fire protection unit) Javorník etc., were described the activities of JPO I Jeseník in the municipality of Javorník. A decrease in the number of fires and traffic accidents and an increase in the number of other emergencies in 2020 has been identified as a result of the pandemic and related government regulations. A questionnaire survey focused on the evaluation of 2020 by firefighters showed that firefighters consider 2020 to be more challenging than previous years. Interviews with the city's citizens, including members of municipal council, members of the volunteer fire brigade and ordinary citizens, showed that they considered JPO I to be important.

KEYWORDS

Security, Security system of the Czech Republic, crisis management, emergency, Fire Rescue Service of the Czech Republic, case study

OBSAH

ÚVOD.....	10
1. BEZPEČNOST A BEZPEČNOSTNÍ SYSTÉM ČR.....	11
1.1 Pojem bezpečnost a bezpečnostní systém ČR	11
1.2 Krizové řízení a krizové stavy	14
1.3 Krizové řízení a ochrana veřejného zdraví	20
2. HASIČSKÝ ZÁCHRANNÝ SBOR ČESKÉ REPUBLIKY	25
2.1 Hasičský záchranný sbor ČR	25
2.2 Historie Hasičského záchranného sboru ČR.....	30
3. ČINNOSTI HZS JESENÍK V PRŮBĚHU KRIZOVÉHO OBDOBÍ 2020 (PŘÍPADOVÁ STUDIE).....	33
3.1. Metodika případové studie.....	33
3.1.1 Obec Javorník	34
3.1.2 HZS Olomouckého kraje – požární stanice Jeseník	35
3.2 Hasičský záchranný sbor ČR v roce 2020	38
3.3 Hodnocení příslušníky JPO I Jeseník	49
3.4 Hodnocení občany města Javorník	53
3.4.1 Hodnocení členy zastupitelstva města Javorník	54
3.4.2 Hodnocení členy JPO II Javorník	56
3.4.3 Hodnocení běžnými občany města Javorník.....	57
ZÁVĚR	59
POUŽITÁ LITERATURA	60
PŘÍLOHY	67
PŘÍLOHA A – Působnost HZS ČR v segmentu požární ochrany (výťah ze zákona)	68
PŘÍLOHA B – Působnost HZS ČR v integrovaném záchranném systému (výťah ze zákona)	70
PŘÍLOHA C – Kategorie jednotek požární ochrany	73
PŘÍLOHA D – Dotazník: Hodnocení krizového období 2020 hasiči.....	74

SEZNAM ILLUSTRACÍ A TABULEK

Obrázek 1: Organizační struktura HZS ČR v roce 2020.....	29
Obrázek 2: Mapa ČR a Olomouckého kraje s vyznačeným městem Javorník	34
Obrázek 3: Organizační struktura požární stanice Jeseník v roce 2020	36
Obrázek 4: Zásahový obvod JPO I Jeseník	37
Obrázek 5: Hodnocení přínosu činností JPO I Jeseník spojených s pandemií za rok 2020 příslušníky této jednotky v roce 2021	52
Obrázek 6: Hodnocení srovnání roku 2020 s lety minulými z pohledu příslušníků JPO I Jeseník v roce 2021	53
Tabulka 1: Krizové řízení	15
Tabulka 2: Vyhlášení stavu nebezpečí v ČR v letech 2002–2020	18
Tabulka 3: Vyhlášení nouzového stavu v ČR v letech 2002–2021.....	20
Tabulka 4: Vyhlášené nouzové stavy v ČR z důvodu pandemie COVID-19 v letech 2020– 2021.....	23
Tabulka 5: Zásahy HZS ČR v letech 2018–2020.....	38
Tabulka 6: Zásahy HZS Olomouckého kraje v letech 2018–2020	40
Tabulka 7: Počet událostí v územních odborech HZS Olomouckého kraje v roce 2020.....	41
Tabulka 8: Srovnání počtu událostí v územním odboru Jeseník v letech 2018–2020	42
Tabulka 9: Zásahy JPO II Javorník ve městě Javorník v letech 2018–2020.....	47
Tabulka 10: Zásahy JPO I Jeseník ve městě Javorník v letech 2018–2020	47
Tabulka 11: Návrat JPO I Jeseník na stanice v průběhu cesty k zásahu ve městě Javorník v letech 2018–2020	49
Tabulka 12: Výsledky dotazníkového šetření týkajícího se roku 2020 v JPO I Jeseník v roce 2021 (v %).....	50

SEZNAM ZKRATEK A ZNAČEK

ČR	Česká republika
GŘ HZS ČR	Generální ředitelství Hasičského záchranného sboru České republiky
HZS	Hasičský záchranný sbor
HZS ČR	Hasičský záchranný sbor České republiky
IZS	Integrovaný záchranný systém
JPO	Jednotka požární ochrany
JSDH	jednotka sboru dobrovolných hasičů
OOP	osobní ochranné prostředky
ZZS	Zdravotnická záchranná služba

ÚVOD

Hasičský záchranný sbor a činnost hasičů byla vždy pro společnost velmi důležitá. Většina lidí si ve spojení s povoláním hasiče představí převážně hašení požárů. Hasičská práce je ale velmi rozmanitá. Ať už se jedná o zásahy u zmíněných požárů, poskytování humanitární pomoci, řešení dopravních nehod, likvidování následků živelních pohrom nebo také sundávání koček ze stromů. A i přesto, že většina z nás doufá, že pomoc tohoto bezpečnostního sboru nebude nikdy potřebovat, jsme rádi, že v případě, kdy je potřebovat budeme, budou připraveni nám pomoci. Stejně tak tomu bylo také v roce 2020, který se do historie zapsal jako rok celosvětové pandemie. Virus, který způsobil tuto pandemii, se začal šířit již v roce 2019 v čínském Wu-šanu, ze kterého se pak rozšířil do celého světa a způsobil krizi globálních rozměrů. (GOV.UK, 2021) Do řešení této situace v České republice byly zapojeny všechny bezpečnostní sbory, a tak i hasičům přibily nové úkoly, které museli plnit. **A proto je cílem této práce popis činností Hasičského záchranného sboru České republiky ve zvolené obci v krizovém období roku 2020 a hodnocení jeho činností jak samotnými příslušníky, tak občany.**

Tato bakalářská práce je rozdělena do tří kapitol. První kapitola vysvětluje bezpečnost, bezpečnostní systém ČR, krizové řízení a zahrnuje také popis situace v roce 2020. Ve druhé kapitole je vysvětlen Hasičský záchranný sbor ČR, jeho struktura, působnost a historie. Třetí kapitola je deskriptivní případovou studií pojednávající o činnostech Hasičského záchranného sboru v průběhu krizového období 2020. Nejprve v rámci celé ČR, následně v rámci Olomouckého kraje, a poté již činnosti jednotky požární ochrany I (JPO I) Územního odboru Jeseník, kterou jsem si pro svou práci zvolila. Zabývala jsem se také působením této jednotky ve městě Javorník. Část této kapitoly je věnována hodnocení činností JPO I Jeseník jak jejími příslušníky, tak i občany.

1. BEZPEČNOST A BEZPEČNOSTNÍ SYSTÉM ČR

Abychom mohli lépe pochopit dění v roce 2020 a činnosti Hasičského záchranného sboru České republiky (HZS ČR) je důležité se seznámit s pojmem bezpečnost a bezpečnostní systém ČR. V této kapitole si také přiblížíme krizové řízení, krizové stavy a důvod vyhlášení krizového stavu v roce 2020.

1.1 Pojem bezpečnost a bezpečnostní systém ČR

Bezpečnost má zásadní význam pro fungování státu a existenci člověka jako individua. Podle psychologa Abrahama Maslowa a jeho teorie hierarchie potřeb je bezpečnost druhou nejvíce pociťovanou potřebou. V této teorii rozdělil potřeby do pětistupňové pyramidy podle toho, s jakou intenzitou na nás působí, a to v pořadí fyziologické potřeby, bezpečí a jistota, sounáležitost a láska, uznání a sebeúcta, a na vrcholku pyramidy seberealizace. (Procházková, 2018)

Slovo *bezpečnost* je přes *bezpečí* odvozeno od slova *péče*, které znamenalo v původním významu starost. Z tohoto slova poté bez péče – bezpečí to je bez starostí. (Národní knihovna ČR, 2007) Pojem bezpečnost je jedním z důležitých pojmů bezpečnostní terminologie a je možné se s ním setkat v celé řadě vědních oborů například v policejních či právních vědách. Lze jej tedy definovat různými způsoby. Tento pojem se také vyskytuje v ustálených slovních spojeních jako například bezpečnost práce, kybernetická bezpečnost, požární bezpečnost, jaderná bezpečnost, mezinárodní bezpečnost apod.

Ve Slovníku spisovné češtiny pro školu a veřejnost (2003, s. 29) je bezpečnost vymezena u přídavného jména „bezpečný“, ve kterém je jako synonymum uvedeno slovo jistota. Bezpečný je ten, kdo není vystaven nebezpečí, popř. poskytuje ochranu před nebezpečím nebo je nepochybný, zaručený, důvěryhodný.

Bezpečnostní studia poskytují celou řadu definic bezpečnosti a tyto definice by nám mohly pomoci více pochopit pojetí bezpečnosti a přiblížit nám její význam. Studie Česká bezpečnostní terminologie uvádí definici z publikace Wörterbuch zur Sicherheitspolitik, ve které je bezpečnost definována jako: „*Stav, ve kterém se individua, skupiny a státy necítí ohrožené vážnými hrozbami, popř. se před nimi považují za účinně chráněné a svoji budoucnost mohou vytvářet podle vlastních představ. Stupeň bezpečnosti, popř. ohrožení závisí dalekosáhle na subjektivních pocitech, historických zkušenostech, pojetí sama sebe a poměru k okolnímu prostředí*“. (Zeman, 2002, s. 12) Jako doporučenou definici uvádí tato

studie vymezení bezpečnosti jako: „*Stav, kdy jsou na nejnižší možnou míru eliminovány hrozby pro objekt (zpravidla národní stát, popř. i mezinárodní organizaci) a jeho zájmy, a tento objekt je k eliminaci stávajících i potenciálních hrozeb efektivně vybaven a ochoten při ní spolupracovat*“ (Zeman, 2002, s. 13)

Šárka Waisová ve své knize uvádí definice bezpečnosti, které rozděluje do čtyř přístupů, a to realistického, liberálního, sociálně-konstruktivistického a kritického. Z představitelů realistického přístupu bych ráda uvedla definici od Arnolda Wolferse, jenž uvádí, že „*Bezpečnost představuje určitý stupeň ochrany získaných hodnot, resp. nepřítomnost hrozeb pro získané hodnoty*“. Pro Laurince Martina, zastávce liberálního přístupu, je bezpečnost: „*...zajištění budoucího blahobytu*“. Ole Waevera, zastávce sociálně-konstruktivního přístupu vychází z toho, že: „*Bezpečnost můžeme nahlížet očima jazykové teorie a chápat ji jako řečový akt: ...bezpečnost jako řečový akt není pouhým popisem určité reality, ale pokusem vytvořit realitu*.“ a v neposlední řadě také Robert Cox, který tvrdí, že: „*Bezpečnost vždy slouží někomu (zájmům určité skupiny) a nějakému účelu*.“ (Waisová, 2005, s. 6–8)

Bezpečnostní systém ČR

Zajišťování bezpečnosti státu pro své občany patří k primárním, existenčním funkcím každého státu a odvíjí se od toho, jakou moc má stát tuto bezpečnost zajistit. Zajištění bezpečnosti je také vnímáno jako povinnost státu. Stát představuje jakéhosi nejvyššího ochránce občanů. Jak uváděl Henry Morgenthau, „*stát zajišťuje bezpečnost jednotlivcům, kteří by jinak sami nebyli schopni naplnit svou individuální moc a zajistit si tak bezpečnost vlastními silami*.“ (Waisová, 2005, s. 31–32) Schopnost státu zajistit bezpečnost se odvíjí od celé řady faktorů, ať už politických jako například systém vládnutí, ekonomických kupříkladu dostatečný přístup k financím, ekologických, technologických, vojenských a dalších.

Pojem bezpečnostní systém ČR skrývá celou škálu institucí a nástrojů, díky kterým jsou nám občanům poskytovány jistoty, které nám dovolují cítit se relativně v bezpečí. Bezpečnostní systém je institucionální nástroj, který slouží k tvorbě a realizaci bezpečnostní politiky. (Ministerstvo vnitra ČR, 2021) Doposud však není bezpečnostní systém státu přesně vymezen legislativní definicí. (Balabán a Pernica, 2015, s. 9)

Definici základní funkce bezpečnostního systému můžeme najít v Bezpečnostní strategii ČR, která byla poprvé přijata vládou v roce 1999, následně novelizována a její poslední verze byla schválena v roce 2015. (Ministerstvo zahraničních věcí ČR, 2015, s. 4) Tento dokument definuje základní funkci bezpečnostního systému ČR jako „*řízení a koordinace činnosti*

jednotlivých složek odpovědných za zajišťování bezpečnostních zájmů ČR“. Podle tohoto dokument je fungování bezpečnostního systému založeno na „*legislativním vyjádření působností a vzájemných vazeb jednotlivých složek (zákonodárné, výkonné, soudní moci, územní samosprávy a právnických a fyzických osob) a jejich vazeb mimo bezpečnostní systém a ve stanovení jejich povinností*“. Bezpečnostní systém také definuje jeho hierarchická struktura, kterou tvoří zejména Vláda ČR, Parlament ČR, Bezpečnostní rada státu a její pracovní orgány, ústřední správní úřady, krajské a obecní úřady, ozbrojené síly, ozbrojené bezpečnostní sbory, záchranné sbory, havarijní služby a další. (Ministerstvo zahraničních věcí ČR, 2015, s. 23)

Mezi základní legislativní prameny pro zajišťování bezpečnosti České republiky se řadí zejména ústavní zákon č. 1/1993 Sb., *Ústava České republiky*, ve znění pozdějších předpisů, který vyjadřuje základní hodnoty, na nichž je Česká republika ustanovena a také strukturu jejích ústředních státních orgánů. Dále ústavní zákon č. 2/1993 Sb., *Listina základních práv a svobod*, ve znění pozdějších předpisů, jenž stanovuje základní práva a svobody člověka, které je však dle čl. 4 odst. 2 této listiny za určitých podmínek možné omezit. (Listina základních práv a svobod)

Na ústavní úrovni je pro bezpečnost také velmi důležitý ústavní zákon č. 110/1998 Sb., *o bezpečnosti České republiky*, ve znění pozdějších předpisů, který byl důležitým milníkem pro vznik krizové legislativy. Hlavním podmětem pro vznik krizové legislativy byla společenská potřeba právní úpravy, která by vytvořila podmínky pro řešení mimořádných událostí a krizových situací. Nutnost takovéto právní úpravy vyplynula především při řešení ničivých povodní v roce 1997, které zasáhly velké území České republiky. (Balabán a Pernica, 2015, s. 78)

Ústavní zákon č. 110/1998 Sb., *o bezpečnosti České republiky*, ve znění pozdějších předpisů, stanovuje výčet hodnot, které je základní povinností státu chránit. Podle čl. 1 tohoto zákona patří mezi tyto hodnoty „*zajištění svrchovanosti a územní celistvosti České republiky, ochrana jejích demokratických základů a ochrana životů, zdraví a majetkových hodnot*“. Jestliže jsou tyto hodnoty bezprostředně ohroženy, umožňuje zákon ve čl. 2 uskutečnění některých nezbytných opatření, jako je například vyhlášení nouzového stavu. Dle čl. 3 tohoto zákona „*bezpečnost České republiky zajišťují ozbrojené síly, ozbrojené bezpečnostní sbory, záchranné sbory a havarijní služby. Státní orgány, orgány územních samosprávných celků a právnické a fyzické osoby jsou povinny se na zajišťování bezpečnosti České republiky podílet.*“ (Ústavní zákon č. 110/1998 Sb.)

Mezi další legislativní prameny patří například zákon č. 239/2000 Sb. *o integrovaném záchranném systému a o změně některých zákonů*, ve znění pozdějších předpisů, zákon č. 273/2008 Sb. *o Policii České republiky*, ve znění pozdějších předpisů, zákon č. 320/2015 Sb. *o Hasičském záchranném sboru České republiky a o změně některých zákonů*, ve znění pozdějších předpisů, zákon č. 240/2000 Sb. *o krizovém řízení a změně některých zákonů*, ve znění pozdějších předpisů a zákon č. 361/2003 Sb. *o služebním poměru příslušníků bezpečnostních sborů*, ve znění pozdějších předpisů a další.

1.2 Krizové řízení a krizové stavy

V době, kdy je ohrožena bezpečnost státu, jeho občanů a vznikají krizové situace tak, jak se tomu stalo i v roce 2020, je nutné k zajištění zvládnutí těchto situací použít nástroje krizového řízení. Krizovým řízením, jak je definováno v § 2 zákona č. 240/2000 Sb. *o krizovém řízení a o změně některých zákonů*, ve znění pozdějších předpisů, se rozumí „*souhrn řídicích činností orgánů krizového řízení zaměřených na analýzu a vyhodnocení bezpečnostních rizik a plánování, organizování, realizaci a kontrolu činností prováděných v souvislosti s přípravou na krizové situace a jejich řešením, nebo ochranou kritické infrastruktury.*“ Krizové řízení je nedílnou součástí řízení státu.

Tento zákon dále poskytuje výčet orgánů krizového řízení a určuje jejich práva a povinnosti v rámci krizového řízení. Mezi tyto orgány patří například vláda, která k řešení krizových situací zřizuje Ústřední krizový štáb. Ten je pracovním orgánem vlády, zařazeným do systému orgánů Bezpečnostní rady státu. Orgány krizového řízení jsou také ministerstva a jiné ústřední správní úřady, orgány kraje a další orgány s působností na území kraje, orgány obce a další. (Zákon č. 240/2000 Sb.)

Cíli krizového řízení jsou: posuzovat rizika a analyzovat podmínky vzniku krizových jevů, popsat předpokládaný vývoj a průběh krize, provádět preventivní opatření na všech úrovních řízení pro předcházení vzniku krizových jevů, zajištění připravenosti na zásah na všech úrovních, přijmout adekvátní řešení krize v případě jejího vzniku, stabilizovat krizi a minimalizovat škody a ztráty. (bezpecnost.praha.eu)

Na základě určených cílů je poté možné zvolit vhodné kroky, jak těchto cílů dosáhnout. Pokud jsou cíle důsledně sledovány a jsou uskutečněny žádoucí kroky, je možné předcházet samotnému vzniku krizové situace. V případě, že krizová situace nastane, je její zvládnutí jednodušší a následky zmírněny.

V tabulce 1 jsou zobrazeny činnosti spojené s krizovým řízením rozdělené dle období, ve kterém jsou prováděny, a to přípravného, prováděcího a období po ukončení krize.

KRIZOVÉ ŘÍZENÍ		
PŘÍPRAVNÉ OBDOBÍ	PROVÁDĚCÍ OBDOBÍ	OBDOBÍ PO UKONČENÍ
Vytvoření strategie	Zpohotovení systému	Obnova normálního režimu
Vytvoření systému krizového managementu	Získání informací	Analýza průběhu krize a vyhodnocení
Příprava legislativy	Korigování opatření na ochranu obyvatelstva	Dosažení předkrizového stavu
Vytipování krizových jevů	Přerušování všech činností nesouvisejících s řešením krize	Ošetření, doplnění a oprava techniky
Příprava krizových plánů	Zabránění vzniku paniky	Administrativní dořešení
Vytvoření metodických postupů a plánů činností	Provádění preventivních opatření proti stupňování krize	Finanční dořešení
Vytvoření plánů spojení	Podle potřeby vyhlášení krizového stavu	Vytvoření nových doporučení a opatření na základě krize
Příprava a provádění cvičení	Použití hospodářských opatření pro krizové stavy	Aktualizace krizové dokumentace
Školení pracovníků a obyvatel		
Opatření pro snižování rizik		
Provádění kontrolní činnosti		

Tabulka 1: Krizové řízení

Zdroj: Bezpečnost. Praha. eu

V prvním sloupci tabulky 1 jsou vyobrazeny činnosti, které je nutno provádět před vznikem samotné mimořádné události. V případě, že jsou tyto činnosti velmi důkladně uskutečňovány, je zvládnutí situace, která nastane, jednodušší. V prováděcím období poté využijeme informace, plány a postupy, které byly připraveny v období přípravném. V průběhu krizové situace je velmi důležité rychlé uvedení systému do pohotovosti (zpohotovení) a zaměření se hlavně na řešení krize. Po ukončení krizové situace je důležitý návrat k normálnímu režimu a užití informací získaných v průběhu krize pro zlepšení krizového řízení.

Krizové stavy

Každá společnost je vystavena rizikům, která mohou vést ke vzniku mimořádných událostí nebo krizových situací. Mimořádnou událostí je podle § 2 písm. b zákona č. 239/2000 Sb., *o integrovaném záchranném systému a o změně některých zákonů*, ve znění pozdějších předpisů „*škodlivé působení sil a jevů vyvolaných činností člověka, přírodními vlivy, a také havárie, které ohrožují život, zdraví, majetek nebo životní prostředí a vyžadují provedení záchranných a likvidačních prací.*“

Krizovou situací je dle § 2 písm. b zákona č. 240/2000 Sb., *o krizovém řízení a o změně některých zákonů*, ve znění pozdějších předpisů „*mimořádná událost podle zákona o integrovaném záchranném systému, narušení kritické infrastruktury nebo jiné nebezpečí, při nichž je vyhlášen stav nebezpečí, nouzový stav nebo stav ohrožení státu.*“ Podle čl. 2 ústavního zákona č. 110/1998 Sb. *o bezpečnosti České republiky*, ve znění pozdějších předpisů je možné nouzový stav, stav ohrožení státu nebo válečný stav vyhlásit „*je-li bezprostředně ohrožena svrchovanost, územní celistvost, demokratické základy České republiky nebo ve značném rozsahu vnitřní pořádek a bezpečnost, životy a zdraví, majetkové hodnoty nebo životní prostředí anebo je-li třeba plnit mezinárodní závazky o společné obraně.*“

Daný stav se vyhláší podle „*intenzity, územního rozsahu a charakteru situace*“. (Ústavní zákon č. 110/1998 Sb.) Vyhlášením krizových stavů nabývají orgány státní moci i orgány územních samosprávných celků určitá práva a vznikají jim určité povinnosti. Jiné subjekty jsou nuceny strpět určitá omezení svých práv a lze jim ukládat mimořádné povinnosti. Dochází tak k mobilizaci sil a prostředků k překonání krizových situací. V českém právním řádu existují čtyři krizové stavy a to:

- válečný stav;
- stav ohrožení státu;
- stav nebezpečí;
- nouzový stav.

Válečný stav je právně vymezen v ústavním zákoně č. 1/1993 Sb., *Ústava České republiky*, ve znění pozdějších předpisů a ústavním zákoně č. 110/1998 Sb., *o bezpečnosti České republiky*, ve znění pozdějších předpisů. Dle čl. 39 a čl. 43 ústavního zákona č. 1/1993 Sb.,

Ústava České republiky, ve znění pozdějších předpisů, může tento stav vyhlásit Parlament, „*je-li Česká republika napadena nebo je-li třeba plnit mezinárodní smluvní závazky o společné obraně proti napadení.*“ Je vyhlášen pro celé území státu bez časového omezení a „*k přijetí usnesení o vyhlášení válečného stavu... je třeba souhlasu nadpoloviční většiny všech poslanců a nadpoloviční většiny všech senátorů.*“

Ve čl. 8 ústavního zákona č. 110/1998 Sb., *o bezpečnosti České republiky*, ve znění pozdějších předpisů, je určeno, že po dobu trvání tohoto stavu „*může vláda požadovat, aby Parlament projednal vládní návrh zákona ve zkráceném jednání,*“ nemůže jím však být návrh ústavního zákona. „*O takovém návrhu se Poslanecká sněmovna usnese do 72 hodin od jeho podání a Senát do 24 hodin od jeho postoupení Poslaneckou sněmovnou. Jestliže se Senát v této lhůtě nevyjádří, platí, že je návrh zákona přijat.*“ V době trvání stavu ohrožení státu „*prezident republiky nemá právo vracet zákon přijatý ve zkráceném jednání.*“ V České republice tento stav doposud nebyl vyhlášen.

Stav ohrožení státu je právně upraven v ústavním zákoně č. 110/1998 Sb., *o bezpečnosti České republiky*, ve znění pozdějších předpisů. Dle čl. 7 ústavního zákona č. 110/1998 Sb., *o bezpečnosti České republiky*, ve znění pozdějších předpisů, „*Parlament může na návrh vlády vyhlásit stav ohrožení státu, je-li bezprostředně ohrožena svrchovanost státu nebo územní celistvost státu anebo jeho demokratické základy. K přijetí usnesení o vyhlášení stavu ohrožení státu je třeba souhlasu nadpoloviční většiny všech poslanců a souhlasu nadpoloviční většiny všech senátorů.*“ Tento stav je vyhlášen pro omezené nebo pro celé území státu. Čl. 12 tohoto zákona dále stanovuje, že vyhlášení tohoto stavu je zveřejněno „*v hromadných sdělovacích prostředcích a vyhlašuje se stejně jako zákon.*“

Stejně jako u válečného stavu nalezneme podrobnosti k tomuto stavu ve čl. 8 ústavního zákona č. 110/1998 Sb., *o bezpečnosti České republiky*, ve znění pozdějších předpisů. Tento stav nebyl v České republice doposud vyhlášen.

Stav nebezpečí je právně upraven v § 3 zákona č. 240/2000 Sb. *o krizovém řízení a o změně některých zákonů*, ve znění pozdějších předpisů. Dle tohoto paragrafu je možné ho vyhlásit „*jako bezodkladné opatření, jsou-li ohroženy životy, zdraví, majetek, životní prostředí, pokud nedosahuje intenzita ohrožení značného rozsahu, a není možné odvrátit ohrožení běžnou činností správních úřadů, orgánů krajů a obcí, složek integrovaného záchranného systému nebo subjektů kritické infrastruktury.*“

Lze jej „vyhlásit jen s uvedením důvodů, na nezbytně nutnou dobu a pro celé území kraje nebo pro jeho část. Rozhodnutí o vyhlášení stavu nebezpečí musí obsahovat krizová opatření a jejich rozsah.“ Tento stav vyhláší „pro území kraje nebo jeho část hejtman kraje a v Praze primátor hlavního města Prahy. Hejtman, který stav nebezpečí vyhlásil, o tom neprodleně informuje vládu, Ministerstvo vnitra, sousední kraje a pokud mohou být krizovou situací dotčeny, též další kraje.“ „Rozhodnutí o stavu nebezpečí se vyhláší ve Věstníku právních předpisů kraje a zveřejňuje na úřední desce krajského úřadu a na úředních deskách obecních úřadů na území, kde je stav nebezpečí vyhlášen.“ Lze ho vyhlásit „na dobu nejvýše 30 dnů.“ „Tuto dobu může hejtman se souhlasem vlády prodloužit.“ (Zákon č. 240/2000 Sb.)

„Není-li možné účelně odvrátit vzniklé ohrožení v rámci stavu nebezpečí, hejtman neprodleně požádá vládu o vyhlášení nouzového stavu.“ Pokud vláda nerozhodne jinak, končí platnost krizových opatření hejtmana dnem vyhlášení nouzového stavu. „Stav nebezpečí končí uplynutím doby, na kterou byl vyhlášen, pokud hejtman nebo vláda nerozhodnou o jeho zrušení před uplynutím této doby. Vláda stav nebezpečí zruší, pokud nejsou splněny podmínky pro jeho vyhlášení.“ (Zákon č. 240/2000 Sb.) Přehled o vyhlášení stavu nebezpečí v letech 2002–2020 je uveden v tabulce 2.

ROK	DŮVOD VYHLÁŠENÍ	POČET KRAJŮ, PRO JEJICHŽ ÚZEMÍ BYL VYHLÁŠEN
2002	povodně	3
2004	sesuv skalního masivu	1
2004	odstraňování následků živelní pohromy	1
2004	porucha vodního díla	1
2006	povodně	8
2006	sesuv skalního masivu	1
2006	nebezpečné látky	1
2009	povodně	4
2010	povodně	6
2013	povodně	2
2014	sesuv půdy	1
2016	nelegální skladování nebezpečných látek	1
2017	africký mor prasat	1

Tabulka 2: Vyhlášení stavu nebezpečí v ČR v letech 2002–2020

Zdroj: vlastní zpracování dle HZS ČR, 2021a.

Jak je z tabulky 2 patrné, stav nebezpečí byl pro více krajů vyhlášen pouze z důvodu povodní. Ty jsou také nejčastějším důvodem vyhlášení tohoto stavu a od roku 2002 byl kvůli povodním vyhlášen již 5krát. Pokud se zaměříme na ostatní důvody vyhlášení, ty způsobily vždy vyhlášení pouze v jednom kraji. Mezi tyto důvody patří například sesuv skalního masivu, africký mor prasat a další. Celkem byl tento stav v ČR vyhlášen již 13krát.

Nouzový stav je stejně jako stav ohrožení státu a válečný stav právně vymezen v ústavním zákoně č. 110/1998 Sb., *o bezpečnosti České republiky*, ve znění pozdějších předpisů. Na základě čl. 5 tohoto zákona může být tento stav vyhlášen v případě *„živelních pohrom, ekologických nebo průmyslových havárií, nehod nebo jiného nebezpečí, které ve značném rozsahu ohrožují životy, zdraví nebo majetkové hodnoty anebo vnitřní pořádek a bezpečnost.“* Vyhláší jej vláda, pokud hrozí *„nebezpečí z prodlení, může vyhlásit nouzový stav předseda vlády a jeho rozhodnutí vláda do 24 hodin od vyhlášení schválí nebo zruší.“* V případě vyhlášení tohoto stavu vláda *„neprodleně informuje Poslaneckou sněmovnu, která může vyhlášení zrušit.“*

Ze čl. 6 tohoto zákona se dozvíme, že *„nouzový stav se může vyhlásit jen s uvedením důvodů na určitou dobu, nejdéle na dobu 30 dnů. Uvedená doba se může prodloužit jen po předchozím souhlasu Poslanecké sněmovny.“* Rozhodnutí o tomto stavu se zveřejňuje a vyhláší stejně jako stav ohrožení státu a válečný stav. Společně s vyhlášením tohoto stavu *„musí vláda vymezit, která práva stanovená ve zvláštním zákoně a v jakém rozsahu se v souladu s Listinou základních práv a svobod omezují, a které povinnosti a v jakém rozsahu se ukládají.“* (Ústavní zákon č. 110/1998 Sb.)

Rozsah práv a svobod, které mohou být na nezbytně nutnou dobu a v nezbytně nutném rozsahu omezeny, nalezneme v § 5 zákona č. 240/2000 Sb. *o krizovém řízení a o změně některých zákonů*, ve znění pozdějších předpisů. Může to být například svoboda pohybu nebo právo pokojně se shromažďovat. V § 6 tohoto zákona jsou dále vymezena oprávnění vlády v době trvání nouzového stavu, kupříkladu v odst. 2 písm. d *„nařídít nasazení vojáků v činné službě a jednotek požární ochrany k provádění krizových opatření.“* Dle čl. 6 ústavního zákona č. 110/1998 Sb., *o bezpečnosti České republiky*, ve znění pozdějších předpisů *„Nouzový stav končí uplynutím doby, na kterou byl vyhlášen, pokud vláda nebo Poslanecká sněmovna nerozhodnou o jeho zrušení před uplynutím této doby.“* V tabulce 3 je uveden přehled o vyhlášení nouzového stavu v letech 2002–2021.

ROK	DŮVOD VYHLÁŠENÍ	POČET KRAJŮ, PRO JEJICHŽ ÚZEMÍ BYL VYHLÁŠEN
2002	povodně	6
2006	povodně	7
2007	orkán Kyrill	8
2013	povodně	7
2020	koronavirus SARS-CoV-2	14
2021	koronavirus SARS-CoV-2	14

Tabulka 3: Vyhlášení nouzového stavu v ČR v letech 2002–2021

zdroj: vlastní zpracování dle HZS ČR, 2021a

Z tabulky 3 je zřejmé, že nejčastěji byl tento stav, stejně jako stav nebezpečí státu, vyhlášen z důvodu povodní, a to celkem 3krát. Celkově byl nouzový stav na území ČR vyhlášen od roku 2002 již 8krát, přičemž v roce 2020 a do konce října roku 2021 byl vyhlášen 2krát. V roce 2020 stejně jako v roce 2021 jeho vyhlášení zapříčinil koronavirov SARS-CoV-2, způsobující onemocnění COVID-19. Nouzový stav byl tedy v letech 2020 a 2021 vyhlášen za účelem ochrany veřejného zdraví.

1.3 Krizové řízení a ochrana veřejného zdraví

Právo na ochranu zdraví je zaručeno již v *Listině základních práv a svobod* a to ve čl. 31. V tomto článku je napsáno že „každý má právo na ochranu zdraví. Občané mají na základě veřejného pojištění právo na bezplatnou zdravotní péči a na zdravotní pomůcky za podmínek, které stanoví zákon.“ Povinnost státu zajišťovat ochranu života a zdraví vychází ze čl. 1 ústavního zákona č. 110/1998 Sb., *o bezpečnosti České republiky*, ve znění pozdějších předpisů, který byl zmíněn již výše.

Oblast ochrany veřejného zdraví je právně upravená především v zákoně č. 258/2000 Sb. *o ochraně veřejného zdraví a o změně některých souvisejících zákonů*, ve znění pozdějších předpisů. Tento zákon dle § 1 upravuje „práva a povinnosti fyzických a právnických osob v oblasti ochrany a podpory veřejného zdraví, soustavu orgánů ochrany veřejného zdraví, jejich působnost a pravomoc a úkoly dalších orgánů veřejné správy.“ Veřejným zdravím, jak je definováno v § 2 zákona č. 258/2000 Sb. *o ochraně veřejného zdraví a o změně některých souvisejících zákonů*, ve znění pozdějších předpisů, se rozumí: „zdravotní stav obyvatelstva a jeho skupin, který je určován souhrnem přírodních, životních a pracovních podmínek

a způsobem života. “ Ochranu veřejného zdraví tento paragraf definuje jako „souhrn činností a opatření k vytváření a ochraně zdravých životních a pracovních podmínek a zabránění šíření infekčních a hromadně se vyskytujících onemocnění, ohrožení zdraví v souvislosti s vykonávanou prací, vzniku nemocí souvisejících s prací a jiných významných poruch zdraví a dozoru nad jejich zachováním.“

Orgány ochrany veřejného zdraví jsou Ministerstvo zdravotnictví, krajské hygienické stanice, Ministerstvo obrany a Ministerstvo vnitra. Ministerstvo zdravotnictví má v této oblasti největší pravomoci. Podle § 80 zákona č. 258/2000 Sb. *o ochraně veřejného zdraví a o změně některých souvisejících zákonů*, ve znění pozdějších předpisů: *„Řídí a kontroluje výkon státní správy v ochraně a podpoře veřejného zdraví a odpovídá za tvorbu a uskutečňování národní politiky v rámci ochrany a podpory veřejného zdraví.“* Má také na starosti řízení a kontrolu krajských hygienických stanic. Na základě tohoto zákona je v jeho kompetenci také celá řada dalších úkolů. Například při epidemii a nebezpečí jejího vzniku nařizuje mimořádná opatření.

V rámci krizového řízení je nutné zajistit připravenost systému zdravotnictví k poskytování zdravotní péče za mimořádných situací a krizových stavů. Připravenost tohoto systému je velmi důležitá, neboť profesionální zdravotníci jsou velmi těžce nahraditelní a musí tak být nejenže zajištěna zdravotní péče pro lidi, ale také ochrana zdravotníků před dopadem působení krizové situace. Bylo tomu tak i v roce 2020, kdy vypukla celosvětová pandemie.

Pandemií se dle definice uvedené v Pandemickém plánu České republiky (2011, s. 2–3) rozumí *„epidemie velkého rozsahu zasahující celé kontinenty. Jedná se tedy o výskyt onemocnění s vysokou incidencí na velkém území za určité časové období.“* Hlavními charakteristikami šíření pandemického viru jsou *„rychlý postup infekce, což poskytuje velmi málo času pro implementaci nutných opatření ad hoc, zahlcení a přetížení zdravotnických zařízení dané nárůstem poptávky po lékařském ošetření, nedostatek odborného zdravotnického personálu, negativní dopad na sociální a ekonomické aktivity komunit, který může přetrvávat ještě dlouho po ukončení období pandemie.“* V Pandemickém plánu ČR jsou uvedeny i další charakteristiky. Mnou zvolené charakteristiky nejvíce odpovídaly šíření koronaviru SARS-CoV-2 v roce 2020. Pandemický plán ČR byl pro řešení této situace velmi důležitým dokumentem, jehož zpracování zajišťuje a koordinuje Ministerstvo zdravotnictví. (Zákon č. 258/2000 Sb.) V tomto plánu jsou mimo jiné přesně stanoveny opatření a orgány kompetentní k jejich provedení dle pandemických fází.

Pandemický plán ČR ale nebyl od roku 2011 aktualizován, i přesto, že měl být aktualizován každé dva roky. To kritizoval Nejvyšší kontrolní úřad (2021, s. 3–6), který provedl kontrolní akci. Dle tohoto úřadu nebyly Ministerstvo zdravotnictví a Ministerstvo vnitra na pandemii způsobenou velmi rychle se šířícím koronavirem SARS-CoV-2 připraveny. To bylo způsobeno i nepřizpůsobením Pandemického plánu ČR rizikům infekčních onemocnění typu SARS, ačkoliv bylo toto přizpůsobení vládou Ministerstvu zdravotnictví uloženo. Podle kontrolního závěru z této akce byla Ministerstvem zdravotnictví významně a dlouhodobě podceňována příprava zdravotnického systému ČR na epidemie spojené s výskytem vysoce infekčních onemocnění. Nejvyšší kontrolní úřad také svým šetřením zjistil, že ministerstva využila pouze malou část plánů pandemické připravenosti.

Nouzový stav z důvodu pandemie COVID-19

Jak vyplynulo z tabulky 3, koronavirus SARS-CoV-2 zapříčinil vyhlášení nouzového stavu na celé území ČR. Tento nový typ koronaviru způsobuje onemocnění COVID-19. Jedná se o virové infekční onemocnění, které se projevuje nejčastěji horečkou, suchým kašlem a únavou. Dále jej také mohou doprovázet příznaky, jako jsou bolest v krku, bolest hlavy, ztráta chuti nebo čichu, zánět spojivek, průjem nebo kožní vyrážka. V souvislosti s tímto onemocněním se také mohou objevit závažné příznaky jako je bolest nebo tlak na hrudi, potíže s dýcháním nebo dušnost a ztráta řeči či pohybu. Symptomy nákazy tímto koronavirem se obvykle projeví 5–6 dní po nakažení. (World Health Organization, 2020)

Většina osob infikovaných tímto virem prodělá mírné až středně závažné respirační onemocnění a uzdraví se bez nutnosti speciální léčby. Větší pravděpodobnost závažnějšího průběhu onemocnění je zejména u starších osob, osob s oslabeným imunitním systémem a osob s chronickým onemocněním jako je cukrovka, rakovina, kardiovaskulární onemocnění a další. (World Health Organization, 2020)

Nejčastěji k přenosu této infekce dochází prostřednictvím kapének při kontaktu s infikovanou osobou, které jsou vylučovány při kašli, kýchání a mluvení. Dále může docházet k šíření rozsevem infekčních aerosolů vznášejících se ve vzduchu na velké vzdálenosti po dlouhou dobu nebo také přes kontaminované povrchy a předměty. K proniknutí viru do těla poté dochází skrze sliznice úst, nosu a očí. Proto je důležité dodržovat preventivní opatření, která jsou podobná jako u jiných nález přenášejících se kapénkami či kontaktem. (Státní zdravotní ústav, 2020)

První případ onemocnění COVID-19 se objevil na konci roku 2019 v čínském městě Wu-chan a odtud se poté rozšířil do celého světa. 30. ledna 2020 tak Světová zdravotnická organizace vyhlásila stav ohrožení veřejného zdraví mezinárodního významu a 11. března 2020 bylo šíření infekce označeno touto organizací za pandemii. (Trojánek, Grebenyuk, a Herrmannová, 2020)

K 1. lednu 2021 bylo celosvětově potvrzeno 83 415 272 případů a 1 884 592 úmrtí, nejvíce jak potvrzených případů, tak i úmrtí bylo v Americe. (World Health Organization, 2021) V ČR byli první potvrzené případy onemocnění COVID-19 1. března 2020 a od tohoto data k 1. lednu 2021 bylo na území ČR potvrzeno 735 773 případů a této nemoci podlehl již 12 166 osob. (Ministerstvo zdravotnictví ČR, 2021)

V souvislosti s pandemií COVID-19 musela vláda vyhlásit nouzový stav na celé území ČR. V tabulce 4 je uveden přehled těchto vyhlášených nouzových stavů.

Od	Do	Počet prodloužení	Doba trvání
12. březen 2020	17. květen 2020	2	66 dní
5. říjen 2020	14. únor 2021	5	132 dní
15. únor 2021	27. únor 2021	0	13 dní
27. únor 2021	11. duben 2021	1	43 dní

Tabulka 4: Vyhlášené nouzové stavy v ČR z důvodu pandemie COVID-19 v letech 2020–2021

Zdroj: vlastní zpracování dle Vláda ČR

Nouzový stav vyhlášený z důvodu pandemie COVID-19 byl nejdelším vyhlášeným nouzovým stavem. V roce 2020 trval 153 dnů a do konce října roku 2021 dalších 101 dnů. Celkem tedy nouzový stav do konce října 2021 trval 254 dnů.

V době nouzového stavu přijala vláda celou řadu opatření. V den vyhlášení nouzového stavu tedy 12. března 2020 vláda v boji proti pandemii zakázala Usnesením Vlády České republiky ze dne 12. března 2020 č. 199 o přijetí krizového opatření s účinností ode dne 13. března 2020 od 6:00 hod. například umělecká představení, kulturní, sportovní, náboženské a jim podobné akce a jiná shromáždění, trhy, veletrhy a vzdělávací akce s účastí přesahující ve stejný čas 30 osob. Dále také přítomnost veřejnosti v posilovnách, hudebních a společenských klubech, zábavních zařízeních a dalších. Vláda také Usnesení Vlády České republiky ze dne 12. března 2020 č. 201 o přijetí krizového opatření zakázala s účinností ode dne 13. března 2020 osobní

přítomnost žáků a studentů na základním, středním a vyšším odborném vzdělávání ve školách a školských zařízeních a při akcích pořádaných těmito školami, na hromadných formách výuky a zkoušek při studiu na vysoké škole a také na dalších formách vzdělávání. Mezi další přijatá opatření patřil zákaz vstupu do ČR a cestování do rizikových zemí, zákaz návštěv ve vazebních věznicích, věznicích a detenčních ústavech, zákaz přítomnosti veřejnosti ve vybraných provozovnách a tržištích, zákaz maloobchodního prodeje a služeb s určenými výjimkami, zákaz volného pohybu osob, zákaz pohybu a pobytu na všech místech mimo bydliště bez ochranných prostředků dýchacích cest, zákaz pro příslušníky bezpečnostních sborů vykonávat vedlejší výdělečnou činnost a mnoho dalších. (Vláda ČR, 2020) Krizová a mimořádná opatření byla v průběhu krizového stavu nejrůzněji pozměňována, rušena a také znovu přijímána. Tyto neustále změny prováděné vládou vedly k nejistotě lidí a z ní pramenícího strachu.

2. HASIČSKÝ ZÁCHRANNÝ SBOR ČESKÉ REPUBLIKY

Poté co byly vysvětleny pojmy bezpečnost, bezpečnostní systém ČR, krizové řízení a popsána situace v roce 2020, je potřeba vysvětlit strukturu, působnost a historii Hasičského záchranného sboru ČR.

2.1 Hasičský záchranný sbor ČR

HZS ČR je z hlediska organizace veřejné správy zařazen pod přímou státní správu. Je jediným veřejným neozbrojeným sborem a současně také správním orgánem na úseku požární ochrany. Veřejné sbory mají veřejnoprávní charakter a jejich zakladatelem je stát nebo obec. Zřizují se tedy na základě zákona a jsou regulovány normami veřejného práva, a především správního práva. (Mates, Škoda a Vavera, 2011, s. 1)

HZS ČR byl zřízen na základě zákona č. 238/2000 Sb. *o Hasičském záchranném sboru České republiky a o změně některých zákonů*. Tento zákon byl mnohokrát novelizován a k 1. lednu 2016 zrušen a nahrazen novým zákonem č. 320/2015 Sb. *o Hasičském záchranném sboru České republiky a o změně některých zákonů*. Tento zákon v § 1 definuje HZS ČR jako „jednotný bezpečnostní sbor, jehož základním úkolem je chránit životy a zdraví obyvatel, životní prostředí, zvířata a majetek před požáry a jinými mimořádnými událostmi a krizovými situacemi.“ Dále je v tomto paragrafu uvedeno, že HZS ČR „se podílí na zajišťování bezpečnosti České republiky plněním a organizováním úkolů požární ochrany, ochrany obyvatelstva, civilního nouzového plánování, integrovaného záchranného systému, krizového řízení a dalších úkolů, v rozsahu a za podmínek stanovených tímto zákonem a jinými právními předpisy.“ Mezi tyto jiné právní předpisy patří především zákon č. 239/2000 Sb. *o integrovaném záchranném systému a o změně některých zákonů*, ve znění pozdějších předpisů a zákon č. 240/2000 Sb. *o krizovém řízení a o změně některých zákonů*, ve znění pozdějších předpisů

Působnost HZS ČR

Působnost musí být vymezena každému subjektu, popřípadě vykonavateli veřejné správy. Ve správním právu je působnost vymezena jako okruh stanovených úkolů, které má daný subjekt řešit v určitém územním prostoru. (Hendrych, 2012, s. 109) Působnost HZS ČR je v zákoně č. 320/2015 Sb. *o hasičském záchranném sboru*, ve znění pozdějších předpisů vymezena pouze obecně a to v § 1 jako základní úkol a § 3 jako mimořádný úkol. Ostatní úkoly, které

má tento sbor plnit, poté za konkrétně stanovených podmínek konkretizují zvláštní zákony, jako je zákon o požární ochraně, integrovaném záchranném systému a krizový zákon.

Pro účely této bakalářské práce je nejdůležitější působnost v segmentu krizového řízení. S působností v segmentu požární ochrany a integrovaného záchranného systému se lze seznámit v přílohách A a B této práce.

Působnost na úseku krizového řízení

Působnost na úseku krizového řízení je vymezena v zákoně č. 240/2000 Sb. *o krizovém řízení a o změně některých zákonů*, ve znění pozdějších předpisů. Tento zákon dle § 1 stanovuje působnost HZS „*při přípravě na krizové situace, které nesouvisejí se zajišťováním obrany ČR před vnějším napadením, a při jejich řešení a při ochraně kritické infrastruktury a odpovědnost za porušení těchto povinností.*“

Tento zákon deleguje na GŘ HZS ČR některé úkoly Ministerstva vnitra. GŘ HZS ČR tedy dle § 10 odst. 1 zákona č. 240/2000 Sb. *o krizovém řízení a o změně některých zákonů*, ve znění pozdějších předpisů:

- „*sjednává postupy v oblasti krizového řízení;*
- *organizuje instruktáže a školení a podílí se na přípravě k získání zvláštní odborné způsobilosti zaměstnanců orgánů krizového řízení;*
- *provádí kontrolu zajištění připravenosti ostatních ministerstev a jiných ústředních správních úřadů na řešení krizových situací a ve spolupráci s příslušným ministerstvem provádí kontrolu krizových plánů krajů;*
- *v době nouzového stavu nebo stavu ohrožení státu vede ústřední evidenci údajů o přechodných změnách pobytu osob;*
- *navrhuje průřezová kritéria;*
- *zpracovává seznam, který je podkladem pro určení prvků kritické infrastruktury a prvků evropské kritické infrastruktury;*
- *plní úkoly v oblasti kritické infrastruktury vyplývající z členství ČR v Evropské unii, zabezpečuje mezinárodní výměnu informací v této oblasti, plní funkci kontaktního místa ČR v rámci evropské kritické infrastruktury a podává Evropské komisi zprávy o plnění úkolů vyplývajících z právních předpisů Evropské unie v této oblasti;*
- *každoročně informuje Evropskou komisi o počtu prvků evropské kritické infrastruktury podle odvětví a o počtu členských států Evropské unie, které jsou závislé na jednotlivých prvcích evropské kritické infrastruktury;*

- *každé dva roky předkládá Evropské komisi souhrnnou zprávu se všeobecnými údaji o typech zranitelnosti, hrozbách a rizicích zjištěných v jednotlivých odvětvích evropské kritické infrastruktury;*
- *zpracovává ve spolupráci s jiným ústředním správním úřadem plán cvičení orgánů krizového řízení;*
- *předává ministerstvům a jiným ústředním správním úřadům na jejich žádost údaje;*
- *v rozsahu potřebném pro zajištění připravenosti na řešení krizových situací koordinuje další úkoly.“*

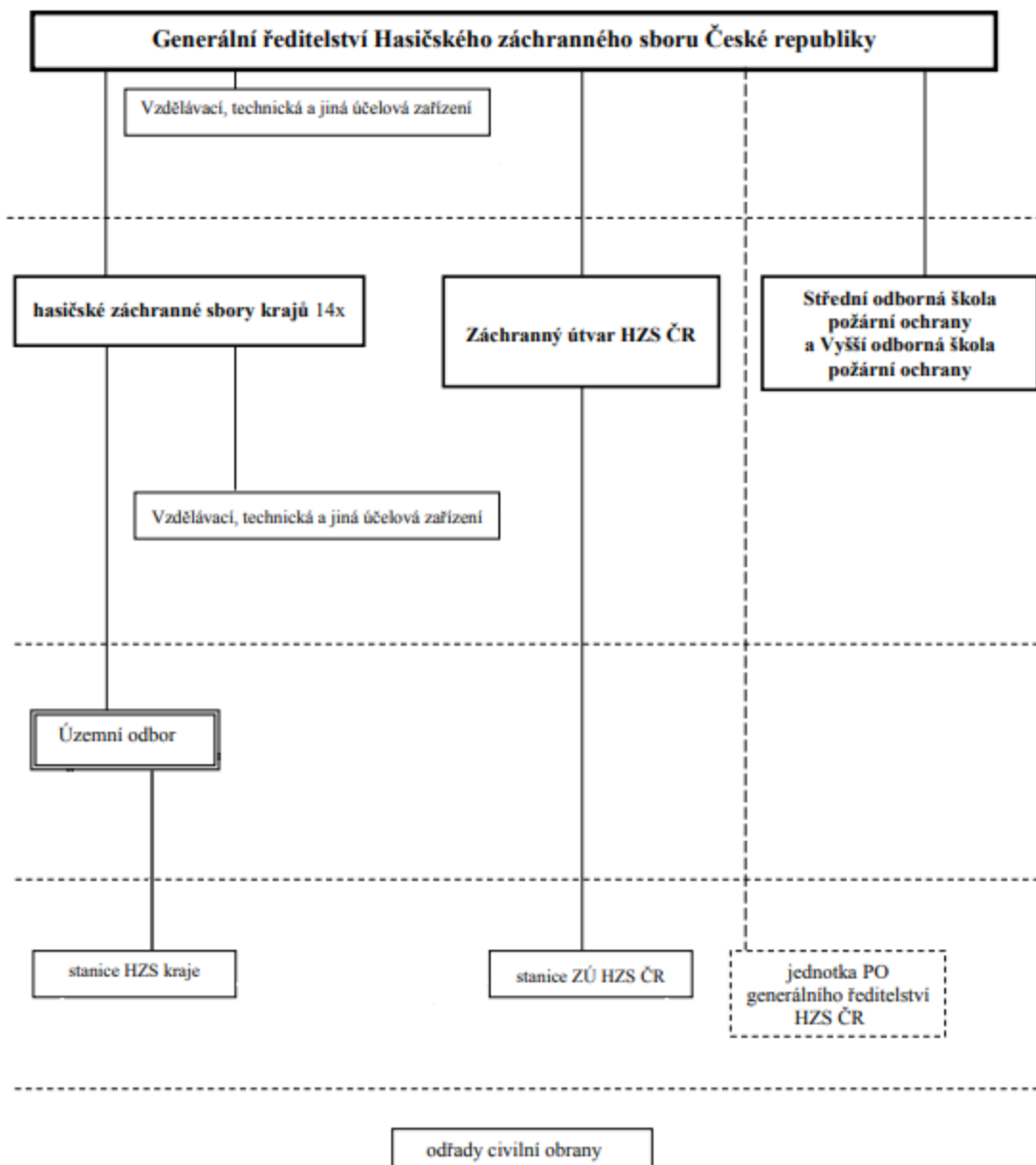
HZS kraje při přípravě na krizové situace a jejich řešení dle § 15 odst. 1, odst. 3 a odst. 4 zákona č. 240/2000 Sb. *o krizovém řízení a o změně některých zákonů*, ve znění pozdějších předpisů:

- *„organizuje součinnost mezi správními úřady a obcemi v kraji;*
- *vede přehled možných zdrojů rizik a provádí analýzy ohrožení;*
- *zpracovává krizový plán kraje;*
- *zpracovává krizový plán obcí s rozšířenou působností; při jeho zpracování vyžaduje v nezbytném rozsahu součinnost organizačních složek státu, orgánů územních samosprávných celků, právnických osob a podnikajících fyzických osob;*
- *plní úkoly stanovené Ministerstvem vnitra a úkoly stanovené hejtmánem v rozsahu krizového plánu kraje a starostou obce s rozšířenou působností v rozsahu krizového plánu obce s rozšířenou působností;*
- *předává Ministerstvu vnitra, hejtmánovi a starostovi obce s rozšířenou působností na jejich žádost údaje;*
- *je oprávněn za účelem přípravy na krizové situace vyžadovat, shromažďovat a evidovat údaje například o kapacitách zdravotnických, ubytovacích a stravovacích zařízení, množství zadržené vody ve vodních nádržích, množství, složení a umístění vyráběných, používaných nebo skladovaných nebezpečných látek;*
- *seznamuje obce a právnické nebo fyzické osoby na jejich žádost s charakterem možného ohrožení, s připravenými krizovými opatřeními a se způsobem jejich provedení;*
- *vytváří podmínky pro činnost krizového štábu kraje a obce s rozšířenou působností;*
- *vede evidenci údajů o přechodných změnách pobytu osob a předává údaje v ní vedené Ministerstvu vnitra;*
- *vede evidenci údajů o přechodných změnách pobytu osob za stavu nebezpečí.“*

HZS kraje má ve své působnosti také kontrolu „*dodržování tohoto zákona a předpisů vydaných k jeho provedení u obce v součinnosti s obecním úřadem obce s rozšířenou působností, a u obce s rozšířenou působností v součinnosti s krajským úřadem.*“ Dále projednává přestupky právnických a podnikajících fyzických osob podle § 34a tohoto zákona, s výjimkou přestupků podle § 34a odst. 2 písm. b. (Zákon č. 240/2000 Sb.)

Struktura HZS ČR

V průběhu existence tohoto sboru se jeho struktura již několikrát změnila. (Vilášek, Fiala a Vondrášek, 2014, s. 27) V současné době tvoří HZS ČR generální ředitelství, hasičské záchranné sbory krajů, záchranný útvar a škola. Organizační strukturu HZS ČR můžeme vidět na obrázku 1.

Obrázek 1: Organizační struktura HZS ČR v roce 2020

zdroj: HZS ČR – Organizační struktura HZS ČR

V čele HZS ČR je generální ředitelství, které má svá vzdělávací, technická a jiná účelová zařízení. Do struktury dále patří hasičské záchranné sbory krajů, Záchranný útvar HZS ČR a Střední odborná škola požární ochrany a Vyšší odborná škola požární ochrany. HZS krajů je v ČR celkem 14. Ty se dále dělí na územní odbory a ty následně na stanice HZS kraje.

Generální ředitelství HZS ČR vykonává úkoly Ministerstva vnitra „na úseku požární ochrany, ochrany obyvatelstva, civilního nouzového plánování, integrovaného záchranného

systemu nebo na úseku krizového řízení, s výjimkou oblasti veřejného pořádku a vnitřní bezpečnosti.“ V jeho čele stojí generální ředitel, který musí být příslušníkem HZS ČR a do funkce jej jmenuje ministr vnitra. Generálnímu ředitelství jsou podřízeny hasičské záchranné sbory krajů, záchranný útvar a škola a „je nadřazeným správním orgánem ve věcech, ve kterých tyto orgány rozhodují.“ Podle zákona o HZS ČR ministerstvo zřizuje prostřednictvím GŘ HZS ČR „operační a informační středisko, které plní úkoly operačního a informačního střediska IZS.“ Ministerstvo také může zřídit a provozovat vzdělávací, technická nebo jiná účelová zařízení pro plnění úkolů hasičského záchranného sboru. (Zákon č. 320/2015 Sb.)

Hasičské záchranné sbory krajů tvoří výkonnou složkou HZS ČR a jsou organizační složkou státu a účetní jednotkou. Jejich organizační struktura vychází ze struktury GŘ HZS ČR a je přizpůsobena specifickým zvláštnostem krajů. HZS krajů mají svou územní působnost shodnou s územní působností vyššího územně samosprávného celku v němž mají své sídlo. V čele HZS kraje stojí ředitel a v České republice je momentálně 14 těchto sborů, jejichž součástí jsou územní odbory. HZS kraje plní výkon státní správy v územním obvodu ve věcech „požární ochrany, ochrany obyvatel, civilního nouzového plánování, integrovaného záchranného systému a krizového řízení s výjimkou veřejného pořádku a vnitřní bezpečnosti. Zřizuje operační a informační středisko, které plní úkoly operačního a informačního střediska IZS. Toto středisko především přijímá volání na jednotné evropské číslo tísňového volání a národní číslo tísňového volání.“ (Zákon č. 320/2015 Sb.)

Záchranný útvar HZS ČR sídlící v Hlučíně vznikl k 1. 1. 2009 na základě zákona č. 260/2008 Sb. kterým se mění zákon č. 238/2000 Sb., o Hasičském záchranném sboru České republiky a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů. Je organizační složkou státu a jeho účetní jednotkou. (Záchranný útvar HZS ČR, 2021a) Záchranný útvar HZS ČR je také centrálně řízenou zálohovou jednotkou GŘ HZS ČR. (Záchranný útvar HZS ČR, 2021b) Je předurčen k plnění úkolů „jednotky požární ochrany při řešení mimořádné události nebo krizové situace, plní úkoly při obnově území postiženého mimořádnou událostí nebo krizovou situací, rozhodne-li tak generální ředitelství.“ Dále plní úlohu vzdělávacího zařízení a provádí odbornou přípravu, výuku a výcvik k získání řidičského oprávnění pro potřeby složek IZS. (Zákon č. 320/2015 Sb.)

2.2 Historie Hasičského záchranného sboru ČR

První zmínky o opatřeních, která měla vést k předcházení vzniku požáru a o organizování likvidace již vzniklého ohně, pocházejí ze 14. století. Jako příklad bychom mohli uvést třeba

tzv. požární řád „O pořádku při hašení ohně“, který existoval v Praze. Tento řád pověřoval řízením hasebních prací rychtáře. (Szaszo, 2010, s. 8)

Na mnoha místech vznikly první požární řády v 17. století. Tyto řády například nařizovaly soustředování různých prostředků určených k hašení požáru na určitá místa, přísnou opatrnost při práci s hořlavými látkami a obsahovaly také tresty za neposkytnutí pomoci. (Szaszo, 2010, s. 8)

V roce 1864 byl ve Velvarech založen první český sbor dobrovolných hasičů a v roce 1875 bylo takovýchto sborů již 107. Od této doby až do druhé světové války ležela na sborech dobrovolných hasičů hlavní odpovědnost za hašení požárů. (HZS ČR: Historie) Ve městě Jeseník, jehož JPO I je předmětem zkoumání mé práce, vznikl první takový sbor v roce 1871. Tento sbor dostal vybavení od města a v dalších letech došlo k nákupu dalšího vybavení. (Katalog stanic, 2019, s. 776–777)

Vzhledem k množství požárů, zejména ve velkých městech, již však nebylo možné, aby jejich likvidaci spolehlivě prováděli pouze dobrovolné hasičské sbory. Z toho důvodu se začaly objevovat názory, že je nutné založení profesionálních hasičských sborů. První profesionální hasičský sbor byl u nás zřízen v roce 1853 a byl to hasičský sbor města Prahy, a poté začaly vznikat ve velkých městech další. (Szaszo, 2010, s. 13)

Mezi světovými válkami existovaly tedy tyto profesionální hasičské sbory pouze v některých větších městech a v ostatních městech a obcích využívali starostové předpisy, které převzali z Rakouska-Uherska. Díky těmto předpisům bylo možné přenášet zodpovědnost starostů za hašení požárů na dobrovolné hasičské sbory. V některých případech byly dobrovolné jednotky posíleny městským pracovníkem, který zastupoval funkci strojníka nebo velitele. Tento systém ale zdaleka nezabezpečoval potřebnou ochranu obyvatelstva, obzvláště v období války. (HZS ČR: Historie)

Po druhé světové válce byla požární ochrana zařazena do působnosti Ministerstva vnitra a zajištění plnění úkolů pak národním výborům, a to na třech úrovních – místní, okresní a krajské. Výkonným orgánem národních výborů pro tuto oblast bylo hasičstvo, které bylo dobrovolné, z povolání nebo závodní. Každá obec, která měla více než 50 000 obyvatel, musela ze zákona zřídit hasičstvo z povolání. (HZS ČR: Historie)

Počátkem 70. let nastávaly změny v podílu zásahové činnosti jednotek požární ochrany ze zásahů u požárů ve prospěch technických zásahů. Většinu činností hasičů tedy tvoří kromě samotných zásahů u požárů také zásahy u dopravních nehod, při živelních pohromách nebo

také zásahy pomocného charakteru jako například vyprošťování osob nebo odstraňování rozličných překážek. (HZS ČR: Historie)

V roce 1995 byl změněn název ze Sboru požární ochrany na současný název Hasičský záchranný sbor České republiky. Na přelomu tisíciletí byly Parlamentem České republiky přijaty zákony, které přinesly zásadní změnu v postavení, působnosti a organizaci HZS ČR. (HZS ČR: Historie) Byly to zákony č. 238/2000 Sb. *o Hasičském záchranném sboru České republiky a o změně některých zákonů*, zákon č. 239/2000 Sb. *o integrovaném záchranném systému a o změně některých zákonů* a zákon č. 240/2000 Sb. *o krizovém řízení a o změně některých zákonů*. Tyto zákony umožnily zformování HZS ČR do podoby, v jaké ho známe dnes.

3. ČINNOSTI HZS JESENÍK V PRŮBĚHU KRIZOVÉHO OBDOBÍ 2020 (PŘÍPADOVÁ STUDIE)

Poté co byl vysvětlen bezpečnostní systém ČR, bezpečnostní situaci v roce 2020 a také struktura a působnost HZS ČR, lze přejít k popisu činnosti HZS ČR v průběhu krizového období roku 2020 ve vybrané obci. Tou je obec Javorník nacházející se v Olomouckém kraji.

3.1. Metodika případové studie

Podle Roberta K. Yina (2003, s. 13) je případová studie „*empirické vyšetřování zkoumající současný jev v rámci jeho přirozeného prostředí, obzvláště kdy nejsou hranice mezi jevem a prostředím jasně zřejmé.*“ Případovou studii rozděluje na exploratorní, explanatorní a deskriptivní. Exploratorní neboli průzkumná případová studie zkoumá příčinné vztahy odehrávající se v reálném životě. Explanatorní neboli vysvětlující případovou studii použijeme, pokud chceme podat vysvětlení případu za pomoci rozebrání jeho jednotlivých příčinných řetězců. Cílem deskriptivní případové studie je podat co nejkomplexnější popis určitého jevu. (Mareš, 2015, s.121)

Tato bakalářská práce je deskriptivní případovou studií, jejímž účelem je popsat a zhodnotit činnost HZS ČR v průběhu krizového období 2020. Předmětem popisu je činnost HZS ČR, činnost HZS Olomouckého kraje, a především činnost JPO I (rozdělení a specifikace této a ostatních kategorií JPO je uvedeno v příloze C) Územního odboru Jeseník na území města Javorník v roce 2020. Zhodnocení činnosti JPO I Územního odboru Jeseník, bylo provedeno jak příslušníky této jednotky, tak i občany města Javorník.

Podkladem pro tuto kapitolu byly především dostupné informace na webu HZS ČR, Statistická ročenka 2020 Česká republika, Statistický přehled činností Hasičského záchranného sboru Olomouckého kraje, zpravodajství HZS Olomouckého kraje a časopis 112. Využity byly také zprávy ze zásahů JSDH Javorník.

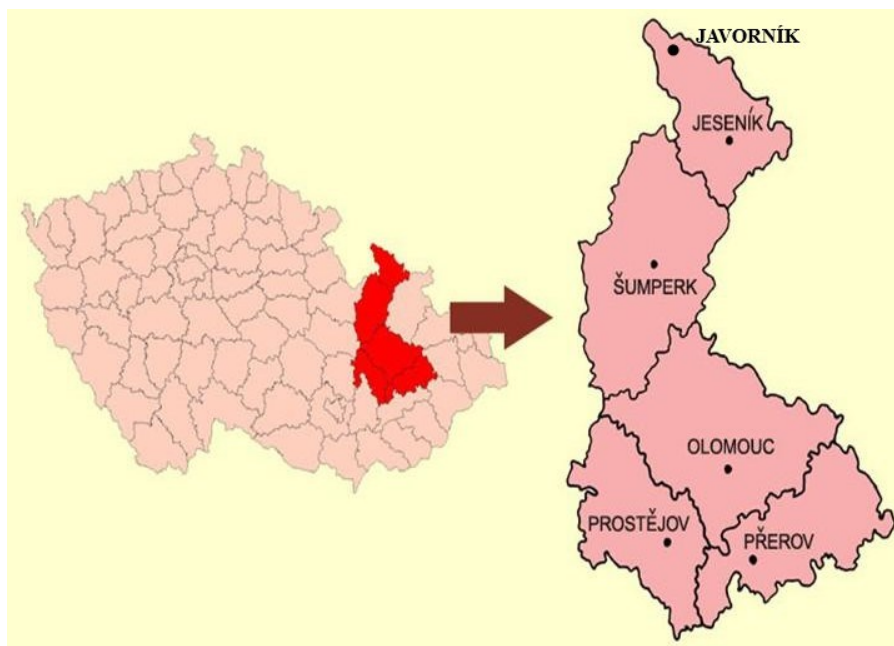
Vstupem pro analýzu byl rozhovor s příslušníkem JPO I Jeseník. Informace získané pomocí tohoto rozhovoru byly využity pro zpracování 3. kapitoly této práce a také ke konstrukci dotazníkového šetření s příslušníky JPOI Jeseník, ke zhodnocení jejich činností v roce 2020. Dotazník určený k následnému šetření se skládal ze 13 otázek (viz příloha D). Účelem dotazníku bylo posouzení náročnosti roku 2020 pro příslušníky JPO I Jeseník. Tento dotazník sloužil ke zjištění toho, zda byl rok 2020 pro příslušníky oproti letům minulým náročnější

a také ke zhodnocení přínosu činností, které prováděli v souvislosti s pandemií a srovnání roku 2020 s lety minulými.

Byly také provedeny krátké rozhovory, které sloužili k posouzení JPO I Jeseník občany města Javorník. Tento rozhovor byl založen zhruba na 15 otázkách, v návaznosti na odpověď u některých otázek se mohl jejich počet také snížit. V průměru tento rozhovor trval zhruba 10 minut. Tyto rozhovory byly provedeny s 11 členy zastupitelstva. Ti byli vybráni na základě jejich formální odpovědnosti za krizový management obce. V seznamu literatury jsou uvedeny jména zastupitelů, kteří souhlasili s jejich uvedením. Na tyto rozhovory navázaly rozhovory se členy JPO II Javorník, neboť ti se nejčastěji setkávají s činnostmi JPO I Jeseník v Javorníku. K doplnění pohledu těchto dvou skupin obyvatel, byl pomocí rozhovorů také zjištěn názor dalších 30 občanů města.

3.1.1 Obec Javorník

Z důvodu, že pocházím z obce Javorník, byla tato obec zvolena za obec, ve které proběhlo toto šetření. Obrázek 2 ukazuje umístění obce v rámci ČR a Olomouckého kraje.

Obrázek 2: Mapa ČR a Olomouckého kraje s vyznačeným městem Javorník

Zdroj: Kozák Filip

Javorník leží v nejsevernější části Olomouckého kraje v okrese Jeseník a v blízkosti státní hranice s Polskem, která je ve vzdálenosti cca 5 km. Město se nachází přibližně 29 km od města Jeseník. Skládá se z pěti částí, a to města Javorník a jeho místních částí Bílý Potok,

Horní Hoštice, Travná a Zálesí. (mestojavornik.cz) Žije zde přes 2 700 obyvatel. Více než polovina jeho území je zalesněná. Území Javorníku patří do povodí Odry a protéká jím více potoků. Tato obec je součástí oblasti Jesenicko. Ta je velmi významnou turistickou oblastí a z tohoto důvodu se nejen v letním, ale i v zimním období zvyšuje počet obyvatel o turisty. Ti navštěvují například místní vyhlášená lázeňská centra, Priessnitzovy léčebné lázně v Jeseníku nebo Schrothovy léčebné lázně v Dolní Lipové. Dalšími významnými objekty v tomto okrese jsou zámek Jánský Vrch v Javorníku, Tančírna v Račím údolí, sanatorium Edel ve Zlatých Horách, krasové jeskyně Na Pomezí a Na Špičáku, a také lyžařské areály Ostružná, Petříkov a další.

Město má také svou jednotku sboru dobrovolných hasičů v kategorii JPO II, která zabezpečuje výjezd na téměř všechny typy událostí do obcí Bernartice, Bílá Voda, Javorník, Uhelná a Vlčice. (sdhjavník) Podle základní tabulky plošného pokrytí a pro zabezpečení základní úrovně garantované pomoci jsou předurčeny pro území Javorníku také JPO V Bílý Potok a JPO I Paczkow. (Nařízení Olomouckého kraje, 2020) JPO I Paczkow je jednotka z Polska, jejíž stanice leží cca 8 km od Javorníku.

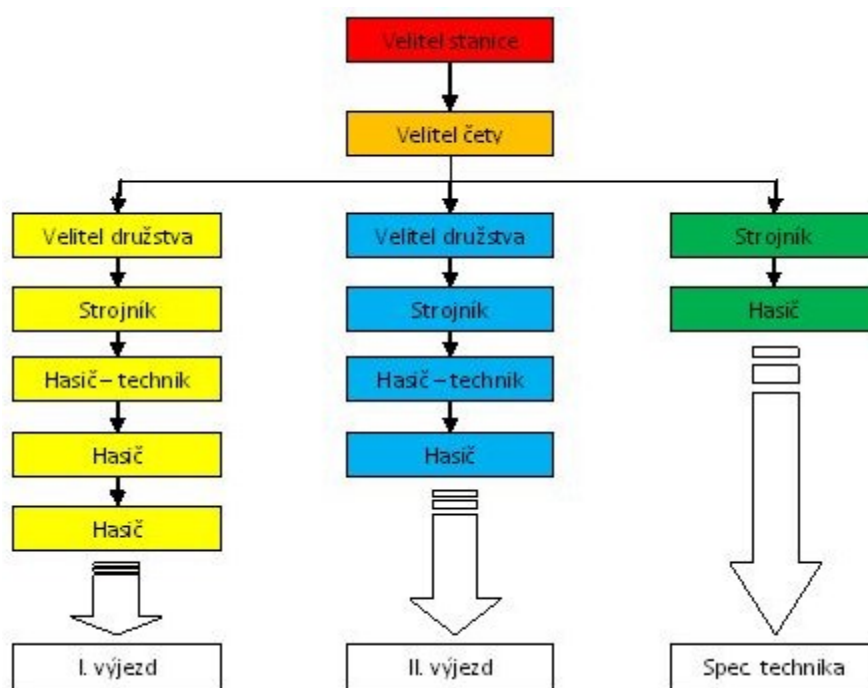
3.1.2 HZS Olomouckého kraje – požární stanice Jeseník

Vzhledem ke zvolené obci je HZS ČR, jehož analýza činnosti bude provedena, HZS Olomouckého kraje, přesněji JPO I Územního odboru Jeseník. Tato jednotka je jedinou JPO I, nacházející se v okrese Jeseník. Hasičská stanice Jeseník je jedním z pěti územních odborů HZS Olomouckého kraje. Olomoucký kraj je šestým nejlidnatějším krajem ČR a se svou výměrou 5 267 km² zaujímá mezi 14 kraji 8 místo. V tomto kraji se nachází celkem 402 obcí a mimo jiné také věznic Mírov, ve které si také někteří zločinci odpykávají doživotní trest. Jeho polohu je patrná z obrázku 2. (olkraj.cz, 2021)

Olomoucký kraj je tvořen územím pěti bývalých okresů, a to Jeseník, Šumperk, Olomouc, Prostějov a Přerov. V každém tomto bývalém okrese má HZS Olomouckého kraje svůj územní odbor, z nichž v olomouckém stejně tak jako v přerovském územním odboru se nachází čtyři JPO I, šumperský a prostějovský mají také shodný počet, a to dvě JPO I a v jesenickém se nachází pouze jedna JPO I. (Nařízení Olomouckého kraje, 2020)

Ředitelem požární stanice Jeseník je plk. Ing. Jan Pastucha a velitelem mjr. Bc. Josef Jelínek. Celkem má tato jednotka 36 příslušníků, což je o 3 méně, než byl plánovaný počet k 1. 1. 2018. V areálu této hasičské stanice nalezneme například výjezdové stanoviště, prostory pro údržbu požární techniky, posilovnu a další. (HZS ČR, 2021b)

Dle katalogu stanic (2019, s. 61–62, s. 775) je typ této stanice a její předurčení C1-B, E-S, kde typ C1 znamená centrální stanici do 50 000 obyvatel v obci a organizované dva výjezdy, ve kterých je základní početní stav 13 hasičů. Dle předurčení B, která stanovuje předurčenost pro zásahy při dopravních nehodách, je tato jednotka určena pro záchranné práce na všech komunikacích. Předurčenost E znamená, že disponují automobilovým jeřábem s nosností výložníku do 20 tun a lanovým navijákem do 40 tun. Písmeno S znamená předurčenost k zásahům na nebezpečné látky tak, aby jednotka byla nejpozději do 40 minut z místa své dislokace na nejvzdálenějším odhadovaném místě zásahu. Organizační struktura požární stanice Jeseník je uvedena na obrázku 3.

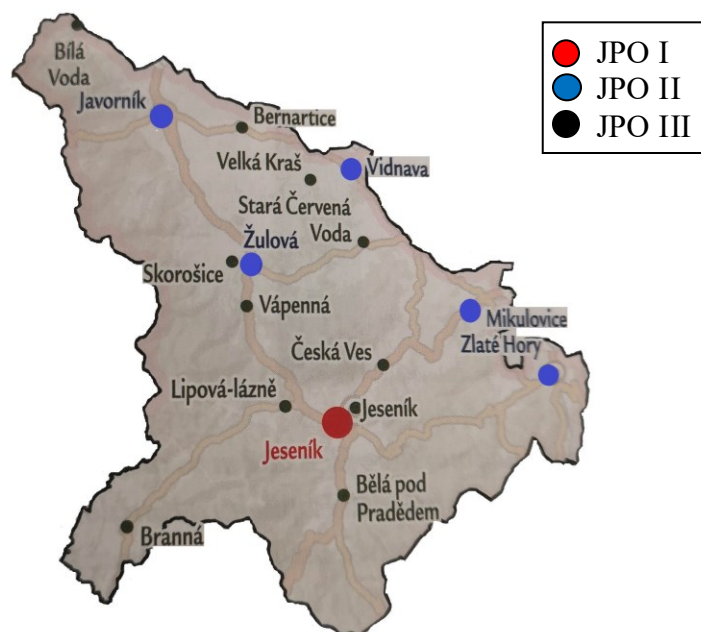
Obrázek 3: Organizační struktura požární stanice Jeseník v roce 2020

Zdroj: HZS ČR, 2021b

V čele této stanice je velitel stanice a poté velitel čety. Směna je dále rozdělena do 3 výjezdů a to I. výjezd, II. výjezd a speciální techniku.

K 28. 4. 2020 byla na této stanici mobilní požární technika, a to 7 strojů těžké techniky, 8 osobních automobilů, 2 kontejnerové nosiče, 9 kontejnerů a také další technika jako například zdravotnický přívěs, čtyřkolka, motorové čluny a další. (HZS ČR, 2021b)

Zásahový obvod této stanice je zachycen na obrázku 4.

Obrázek 4: Zásahový obvod JPO I Jeseník

Zdroj: Katalog stanic HZS ČR

Zásahový obvod pokrývá okres Jeseník a hranice okresu Šumperk směrem k obci Branná. Okres Jeseník je nejmenším okresem Olomouckého kraje a nachází se v jeho nejsevernější části. Jižní hranici sdílí s okresem Šumperk, východní s okresem Bruntál a zbytek území je vymezen státní hranicí s Polskem dlouhou 104 km. (Český statistický úřad, 2021) Vzhledem k poloze tohoto okresu je důležitá úzká spolupráce s polskými hasičskými jednotkami, neboť jejich dojezdové časy jsou častokrát kratší. Významné v tomto regionu jsou také činnosti a pomoc jednotek dobrovolných hasičů JPO II a JPO III. Jak můžeme vidět na obrázku 4, jsou hasiči ze stanice Jeseník jedinou JPO I, tedy jednotkou požární ochrany Hasičského záchranného sboru ČR. Dále můžeme z obrázku také zjistit, že v tomto zásahovém obvodu se nachází celkem pět jednotek JPO II a jedenáct jednotek JPO III. S těmito jednotkami JPO I Jeseník spolupracuje a v některých případech tedy není nutné, aby tato jednotka vyjízděla.

V zásahovém obvodu této stanice se nachází 27 obcí s celkovým počtem obyvatel přes 39 000. Území obvodu zaujímá plochu 751 km² a převážně se jedná o zalesněnou horskou krajinu. Jesenícko je charakterizováno poměrně rozmanitým podnebím. Okresem protéká řeka Bělá se svými přítoky a na celém území se nachází mnoho potoků. Vzhledem k tomu, že se zde vyskytují silné přivalové srážky, dochází k vylití těchto vodních toků ze svých břehů a způsobení lokálních povodní. (Katalog stanic, 2019, s. 775–777)

3.2 Hasičský záchranný sbor ČR v roce 2020

V roce 2020 byly činnosti HZS ČR ovlivněny pandemií. Rozsah tohoto ovlivnění je patrný z tabulky 5.

DRUH UDÁLOSTI	2018	2019	2020
Požár	20 277	18 361	16 938
Dopravní nehoda	22 265	22 051	20 178
Únik nebezpečných chemických látek	7 687	7 798	7 719
Technická havárie	64 936	72 268	83 929
Radiační nehody a havárie	1	4	3
Ostatní mimořádné události	91	40	5 170
Planý poplach	9 131	9 707	9 563
CELKEM	124 388	130 229	143 500

Tabulka 5: Zásahy HZS ČR v letech 2018–2020

Zdroj: vlastní zpracování dle Statistické ročenky 2020 ČR

Jak vyplývá z tabulky 5, počty požárů měly tendenci mezi lety 2018–2020 klesat. Stejně tak i počty dopravních nehod, ty ale mezi roky 2019 a 2020 klesly podstatně více než mezi roky 2018 a 2019. Nižší počet dopravních nehod v roce 2020 byl způsoben zejména krizovým opatřením zákazu volného pohybu osob. Tímto opatřením došlo ke snížení provozu na pozemních komunikacích a pravděpodobnost vzniku dopravních nehod klesla. Oproti požárům a dopravním nehodám měly technické havárie mezi roky 2018–2020 tendenci narůstat. Jednalo se především o zásahy k odstranění nebezpečí nebo nebezpečných stavů menšího rozsahu spadajících do kategorie technické pomoci (vyproštění osob z výtahu, nouzové otevření bytu atd.). Velmi zásadní změnu můžeme zaznamenat u ostatních mimořádných událostí. Mezi roky 2019 a 2020 se jejich počet zvýšil téměř 130krát. Tento markantní nárůst je způsoben tím, že právě do této kategorie spadají činnosti související s pandemií například distribuce osobních ochranných pomůcek.

Činnosti hasičů spojené s propuknutím pandemie začaly již před vyhlášením nouzového stavu, a to 9. března 2020, kdy v součinnosti s Policií ČR, Armádou ČR a Celní správou prováděli kontroly na vybraných hraničních přechodech. Při těchto kontrolách příslušníci HZS ČR měřili tělesnou teplotu, udržovali zázemí pro všechny nasazené složky a další. (Chvojková, 2021) Hasiči také pomáhali ve spolupráci s Ministerstvem zahraničních věcí

s repatriací českých občanů a celkem přepravili 1 323 osob. V 1. polovině roku bylo velmi důležité zajistit dostatek osobních ochranných prostředků (OOP) tam kde je bylo potřeba. „K 5. květnu byl proveden příjem a distribuce OOP z 55 letadel o celkové hmotnosti 2 000 t.“ HZS ČR také poskytl další věcné prostředky ze svého majetku, OOP pro HZS krajů a JSDH obcí, ochranné masky, lehátka a další. Na začátku nouzového stavu se vybrané laboratoře HZS ČR zabývaly výrobou dezinfekce a ta byla následně distribuována do organizačních složek HZS ČR. (Statistická ročenka, 2021, s. 26)

I ve 2. polovině roku hasiči rozváželi a distribuovali OOP a k tomuto úkolu přibýly také další úkoly. Jedním z těchto úkolů bylo vytvoření týmů určených k odebrání vzorků občanů ČR určených k otestování na přítomnost koronaviru. K 22. 10. 2020 bylo vytvořeno 19 odběrových týmů HZS ČR a v prosinci byl rozšířen počet týmů na 33. (Statistická ročenka, 2021, s. 27)

Koronavirus se však nevyhnul ani příslušníkům a zaměstnancům HZS ČR. V nejkritičtějších obdobích 1. poloviny roku jich bylo mimo službu 314, a i z tohoto důvodu bylo nutné přijmout interní bezpečnostní a režimová opatření. Ve 2. polovině roku však byly počty příslušníků a zaměstnanců HZS ČR mimo službu ještě vyšší, k 28. 10. 2020 tento počet činil 999 osob. (Chvojková, 2021)

I přes velké vytížení při plnění svých obvyklých úkolů a povinností spojených s epidemií, kdy bylo mnoho příslušníků a zaměstnanců mimo službu, dokázala HZS ČR ještě poskytovat i humanitární pomoc. Ať už to byla přeprava materiálu určeného na pomoc zvládnutí pandemie v čínském Wu-chanu, poskytnutí materiálu ze zásob Skladovacího a opravárenského zařízení HZS ČR, jeho zabalení a převoz do Řecka, kde měl pomoci zajistit potřeby uprchlíků nebo pomoc poskytnuta Libanonu po výbuch 2 750 tun ledku ve městě Bejrút. (Statistická ročenka, 2021, s. 44-46)

Činnosti HZS Olomouckého kraje

Zásahy HZS Olomouckého kraje v letech 2018–2020 jsou shrnuty v tabulce 6.

DRUH UDÁLOSTI	2018	2019	2020
Požár	992	979	827
Dopravní nehoda	1 306	1 268	1176
Únik nebezpečných chemických látek	322	311	357
Technická havárie	3 641	4 272	5 997
Ostatní mimořádné události	2	0	693
Plané poplachy	362	391	374
CELKEM	6 625	7 221	9 424

Tabulka 6: Zásahy HZS Olomouckého kraje v letech 2018–2020

Zdroj: vlastní zpracování dle Statistického přehledu činností 2020

Stejně tak jako v tabulce 5 i v této tabulce vidíme klesající tendenci počtu požárů a dopravních nehod, k vyšším poklesům mezi roky 2019 a 2020 přispěla krizová opatření. Shodný je také nárůst technických událostí, na kterém má i v Olomouckém kraji nejvyšší podíl technická pomoc. Změna v počtu ostatních mimořádných událostí je zde také velmi patrná a je způsobena stejnou příčinou, a to tou, že do této kategorie spadají činnosti spojené s pandemií.

Tabulka 7 dále rozkládá celkový počet zásahů v Olomouckém kraji v roce 2020, dle územních odborů HZS Olomouckého kraje.

DRUH UDÁLOSTI	Jeseník	Olomouc	Prostějov	Přerov	Šumperk
Počet obyvatel	40 189	232 267	109 346	132 662	123 145
Požár	65 (1,62)	330 (1,22)	134 (1,23)	156 (1,18)	142 (1,15)
Dopravní nehoda	74 (1,84)	420 (1,81)	158 (1,44)	262 (1,97)	262 (2,12)
Únik nebezp. chem. látek	35 (0,87)	128 (0,55)	55 (0,50)	74 (0,56)	65 (0,53)
Technická havárie	661 (16,44)	2 286 (9,84)	720 (6,58)	1 062 (8)	1 268 (10,3)
Ostatní mimořádné události	48 (1,19)	326 (1,40)	75 (0,69)	161 (1,21)	83 (0,67)
Planý poplach	21 (0,52)	162 (0,7)	75 (0,69)	59 (0,44)	57 (0,46)
CELKEM	904 (22,49)	3 652 (15,72)	1 217 (11,13)	1 774 (13,37)	1 877 (15,24)

Tabulka 7: Počet událostí v územních odborech HZS Olomouckého kraje v roce 2020

Zdroj: vlastní zpracování dle Statistického přehledu činností 2020

Jak můžeme z tabulky 7 vyčíst, největší podíl na celkovém počtu událostí v Olomoucké kraji má Územní odbor Olomouc, který má také nejvyšší počet obyvatel a všechny druhy událostí mají v tomto územním odboru nejvyšší četnost. Pokud analyzujeme nejnižší počty událostí, nalezneme je vždy v Územním odboru Jeseník, což se samozřejmě odvíjí také od počtu obyvatel. I přesto, že počet obyvatel v tomto územním odboru je téměř o 2/3 nižší, než ve druhém územním odboru s nejnižším počtem obyvatel, celkový počet událostí je nižší pouze o necelou 1/4.

Ačkoliv absolutní hodnoty událostí jsou v Územním odboru Jeseník nejnižší, při přepočtu na 1000 obyvatel, jehož hodnota je uvedena v závorce, je vidět, že ve třech druzích událostí je počet zásahů na 1 000 obyvatel nejvyšší. V celkovém počtu událostí v územních odborech je v tom jesenickém téměř o sedm událostí na počet obyvatel více než v olomouckém.

Pokud analyzujeme ostatní mimořádné události, zjistíme, že i v Olomouckém kraji měla pandemie na HZS velký dopad. Na začátku pandemie hasiči zasahovali u uzavření obcí Litovel, Uničov, Červenka a dalších okolních obcí mimořádným opatřením Krajské hygienické stanice Olomouckého kraje z důvodu výrazného rozšíření onemocnění COVID-19 v této lokalitě. (Krajská hygienická stanice, 2020)

Mezi úkoly příslušníků HZS Olomouckého kraje spojené s pandemií patřilo míchání a distribuce dezinfekčních prostředků, které směřovali k obcím, složkám IZS, zdravotnickým

zařízením a dalším. Pomáhali při budování pracovního zázemí pro záchranné a bezpečnostní sbory na určených místech. (HZS ČR, 2020a) Zajišťovali distribuci ochranných prostředků a zdravotnického materiálu. V týdnu od 13. 4. 2020 se jednalo „už o jednašedesátou várku, jejíž kompletní logistiku zajišťujeme.“ Hasiči také roztřídili a rozdali obrovské množství materiálu. Dezinfikovali odběrové stany, nemocnice, školy a další místa, ve kterých to bylo potřeba. Využívali k tomu dekontaminační přístroje tzv. mlhovače. Ve spolupráci s olomouckým hejtmanským zajišťovali linku psychosociální pomoci a podpory, kde pracoval například psycholog hasičů. (HZS ČR, 2020b)

Poslední týden v říjnu byla zahájena činnost hasičského mobilního odběrového týmu COVID-19 HZS Olomouckého kraje, jehož nasazení se předpokládalo zejména v ohniscích nákazy a více se jeho činností budu zabývat při popisu činností JPO I Územního odboru Jeseník. (HZS ČR, 2020i) V neposlední řadě také od poloviny listopadu pomáhali ve spolupráci s hygienickými stanicemi s trasováním pozitivních osob a jejich blízkých kontaktů. (HZS ČR, 2020d)

Příslušníci HZS Olomouckého kraje se také zapojili do činnosti krizového štábu kraje a působili i ve stálých pracovních skupinách krizových štábů obcí s rozšířenou působností. Tyto krizové štáby byly aktivovány právě pro řešení situace spojené s onemocněním COVID-19. Krizový štáb kraje byl aktivní v období 12. 3.–17. 5. a poté 5. 10.–31. 12. (Statistický přehled činností 2020, 2021, s. 42)

Činnosti JPO I Územního odboru Jeseník

Detailní rozbor činností JPO I v územním odboru Jeseník v letech 2018–2020 je uveden v tabulce 8.

DRUH UDÁLOSTI	2018	2019	2020
Požár	59	78	65
Dopravní nehoda	96	87	74
Únik nebezpečných chemických látek	29	27	35
Technická havárie	333	363	661
Ostatní mimořádné události	0	0	48
Planý poplach	19	19	21
CELKEM	536	574	904

Tabulka 8: Srovnání počtu událostí v územním odboru Jeseník v letech 2018–2020

Zdroj: vlastní zpracování dle Statistického přehledu činností 2020

Pokud se zaměříme na celkové počty událostí, tak i přesto, že mezi roky 2019 a 2020 klesl počet požárů a dopravních nehod, je celkový počet událostí v roce 2020 nejvyšší. Na této skutečnosti mají největší podíl technické havárie. Tato kategorie zahrnuje technické havárie, technickou pomoc, technologickou pomoc a ostatní pomoc. Pokud se zaměříme na ostatní mimořádné události jejichž počet v tomto případě souvisí s pandemií, vidíme, že v roce 2020 jich bylo celkem 48. To, jak můžeme zjistit ze statistických přehledů událostí HZS Olomouckého kraje, je vůbec poprvé, co se v územním odboru Jeseník vyskytla událost spadající do této kategorie.

Bylo také zapotřebí zajistit dostatečný počet hasičů pro plnění jak obvyklých povinností, tak pro pomoc se zvládnutím pandemie. Z tohoto důvodu bylo nutné přijmout režimová a bezpečnostní opatření k zajištění fungování JPO I Jeseník a maximální ochraně jejich příslušníků před přenosem nemoci COVID-19 v práci.

Dle jednoho příslušníka této jednotky bylo prvním opatřením na stanici snížení počtu příslušníků na všech třech směnách A, B, C na minimální stavy. V Jeseníku je tento stav 9 hasičů. Je však nutné, aby na směně byli minimálně 3 strojníci, 2 velitelé, 2 lezci a 1 chemik. Jak již bylo zmíněno výše, základní počet hasičů na směně je 13, a tudíž 4 hasiči ze směny vždy zůstávali doma. Hasiči se na směnách střídali a to po 14 dnech, ale pouze v rámci své směny. Díky tomuto opatření bylo zajištěno, že v případě rozšíření onemocnění na celou směnu bude možné nahradit tuto směnu hasiči, kteří právě zůstávali doma.

Bylo také zakázáno se v práci setkávat s hasiči z jiné směny, a tu z důvodu zabránění přenosu onemocnění COVID-19 mezi směnami. Proto přicházející směna do objektu vstupovala zadní bránou a přicházela do práce dříve, aby se mohla zhruba do 6:55 nachystat a poté setrvat v garáži objektu. Následně se mohla jít odcházející směna nachystat na opuštění stanice a odejít předním vchodem. Mezi směnami bylo vždy nutné vše vydezinfikovat (auta, kliky, povrchy, klávesnice atd.). Tuto dezinfekci nejprve provedla odcházející směna před příchodem směny nové a tato nová směna poté provedla dezinfekci znovu.

Z důvodu ještě většího snížení pravděpodobnosti nakažení celé směny bylo později zavedeno opatření, které rozdělilo i směnu na méně částí. Směna, která se skládá ze tří výjezdů (1. výjezd, 2. výjezd a speciál) byla rozdělena tak, že 1. výjezd sloužil v budově, ve které slouží standardně a 2. výjezd byl přesunut do budovy denních zaměstnanců. Tudíž se hasiči nepotkávali ani v rámci jedné směny, pokud nebyla nějaká velká událost, kvůli které by byla nutná spolupráce obou výjezdů. Hasiči se nemohli potkávat ani s denními zaměstnanci,

a proto veškerá komunikace probíhala převážně telefonicky nebo za dodržení opatření (velké rozestupy, roušky).

Na stanici také probíhalo testování hasičů, které bylo prováděno jednou týdně při příchodu do práce. Zezačátku bylo prováděno antigenní testování výtěrem z nosohltanu, a po nějaké době si testy prováděli sami hasiči tzv. lízátky a výsledky kontroloval vedoucí. V případě pozitivního testu šel dotyčný domů a nahradil jej někdo z hasičů, kteří byli doma. Jeho část směny zůstala v práci, a po uplynutí inkubační doby byla znovu otestována.

Pokud se zaměříme na činnosti, které tato jednotka prováděla v souvislosti s pandemií, můžeme jmenovat například distribuci dezinfekce na úřady a do JSDH a poskytnutí balíčků s ochrannými prostředky (respirátory, rukavice, jednorázové obleky) pro tyto jednotky, které měly být využity například při pomoci ZZS s přenášením pozitivního pacienta.

V jesenické JPO I se s nakaženým pacientem setkali nejčastěji právě při snesení pacienta pro ZZS, kdy předem dostali informaci, že dle příznaků se může jednat o pozitivního člověka nebo již s potvrzeným COVIDEM-19. V takové případě si museli příslušníci obléci speciální jednorázový oblek a další ochranné pomůcky a po snesení pacienta museli být ještě v oblecích vydezinfikováni. Obleky poté dali do černých pytlů, které se přelepily, a až poté mohli nastoupit do vozidla. Po návratu na stanici bylo nutné celé toto vozidlo vydezinfikovat.

Příslušníci této jednotky se sice nepodíleli na kontrolách na hranicích, ale pomáhali při budování zázemí pro kontrolující složky. K dispozici také měli jeden mlhovač, který využívali k dezinfekci škol a školek. Tento přístroj je schopen během 40 sekund dezinfikovat místnost o velikosti školní třídy. (HZS ČR, 2020i)

Spolupracovali také s hygienickou stanicí, které pomáhali s trasováním pozitivních osob a jejich blízkých kontaktů. Toto trasování probíhalo na územním pracovišti Krajské hygienické stanice Olomouckého kraje v Jeseníku. Zde byli od listopadu přítomni čtyři denní zaměstnanci stanice Jeseník ve dnech čtvrtek až neděle v čase 8:00–16:00. Hlavním cílem této činnosti bylo snížení přenosu nákazy a také informovat o režimu karantény a odpovědět na případné dotazy.

Jeden z příslušníků této jednotky byl také členem mobilního odběrového týmu a o tomto týmu a své práci v něm mi poskytl při našem rozhovoru bližší informace. Tým zahájil svou činnost 26. 10. 2020 a zajišťoval odběry na území celého kraje. Tým byl dvoučlenný, složený z hasiče, který prováděl odběry a řidiče. Tato posádka měla vyčleněné a označené vozidlo, ve kterém byl rozdělen prostor mezi řidičem a odběratelem.

Hasič odpovědný za odběr vzorku byl vybaven ochrannými prostředky (jednorázové obleky, rukavice, štít atd.). Ten seděl vzadu, kde po cestě vyřizoval potřebnou agendu, zapisoval rodná čísla, pojišťovny, volal lidem, u kterým měl provést odběr a další. Jelikož se odběr prováděl z nosohltanu, bylo nutné, aby měl odběratel zdravotnické vzdělání ať už středoškolské nebo vyšší. V olomouckém mobilním odběrovém týmu byli tři hasiči, kteří takto mohli odebírat vzorky. Jeden z územního odboru Jeseník a další ze Šumperku a Přerova. Poté co došlo k onemocnění prostějovského hasiče odebírajícího vzorky, byl tým rozšířen o dalšího člena, přesněji členku, která tým doplňovala.

Hasič z Jeseníku mi popsal, jak probíhala jeho práce v tomto týmu. Nechodil do práce na normální směny, ale plně se věnoval pouze odebírání vzorků. Zpočátku jeho práce začínala již večer předchozího dne, kdy obdržel seznam, podle kterého si musel označit odběrové zkumavky a nachystat si předběžný plán cesty. Ráno následujícího dne přijel na stanici do Jeseníku, a odtud s řidičem vyrazili odebírat vzorky po celém kraji. Odběry nejprve prováděl na Javornicku a Jesenicku, a poté pokračoval dále na jih až k hranicím kraje.

Byli nasazeni takřka každý den. V týdnu měli jeden volný den, a to pondělí, pokud to bylo možné, měli volnou i neděli. Později přešli k plánu, kdy hasiči z Jeseníku a Šumperku odebírali vzorky v severní části kraje a v části Olomouce a hasič z Přerova s kolegyní zajistili odběry v jižní části kraje a zbylé části Olomouce.

Když byly vzorky odebrány a tato skutečnost zaznamenána do systému, odvezli vzorky do Fakultní nemocnice Olomouc. Při odevzdání vzorků následně obdrželi nové zkumavky a další věci potřebné k provádění odběrů. Infekční odpad z testování také odevzdávali v Olomouci, kde bylo vyřešeno jeho zničení. Počet vzorků, které denně odebrali, se mohl lišit. Největší hromadný odběr prováděli ve věznici Mírov, kde bylo testů třeba 300 a někdy měli za úkol odebrat dejme tomu jenom 20 vzorků. Jejich vytíženost ale nezáležela až tak na počtu odběrů, které měli provést, ale spíše na počtu adres, na které museli jet.

Mobilní odběrový tým také zajistil v odlehlejších lokalitách dobrovolné vyšetření antigenními testy, na které se mohli občané zaregistrovat. V Jeseníku toto testování probíhalo od 21. 12. 2020 do 23. 12. 2020 v čase 13:00–18:00 v Divadle Petra Bezruče. (HZS ČR, 2020g)

I přes všechny povinnosti spojené s pandemií museli i nadále hasiči JPO I zajišťovat všechny stanovené úkoly. Řešili například požár v bytovém komplexu v Jeseníku, při kterém byla také nutná evakuace osob a zvířete. (HZS ČR, 2020k) Zajištění budovy po částečné destrukci, se kterou jednotce pomáhali i hasiči ze stanice Olomouc. Na tento několika hodinový zásah bylo

nutné využití speciální techniky. Tohoto zásahu se zúčastnily také JSDH. (HZS ČR, 2020c) Bohužel tragicky skončila nehoda nákladního a osobního automobilu, ke které byla jednotka přivolána. Po příjezdu na místo hasiči oblast protipožárně zajistili a bylo nutné také vyřešit velký únik provozních kapalin. (HZS ČR, 2020e) Zasažovali také u požáru skladovací haly se 4 000 balíky lisovaného sena, který trval tři dny a celková škoda dosáhla 18 500 000 Kč. (HZS ČR, 2020h)

Práci hasičů také v průběhu roku 2020 komplikoval silný vítr a vydatné srážky. Kvůli silnému větru museli hasiči během říjnového víkendu řešit 120 událostí. Nejčastěji se jednalo o popadané stromy na komunikacích a v kolejištích, ale také na rodinných domech či drátech elektrického vedení. (HZS ČR, 2020f) Vydatné srážky znepříjemnily lidem život na začátku září a také v polovině října. Nasazení byli jak profesionální, tak dobrovolní hasiči. Pročišťovali odtoky ke kanalizacím, zajišťovali distribuci pytlů s pískem a řešili výstavbu ochranných hrází. (HZS ČR, 2020l) V polovině října zasažovali hasiči zejména ve městech Jeseník, Česká Ves a Javorník, kde čerpali vodu ze zaplavených sklepů a také laguny. (HZS ČR, 2020j) Silvestr, svátek, který většinou zajistí hasičům spoustu práce, byl naštěstí v roce 2020, díky platnosti krizového opatření o omezení volného pohybu osob, velmi klidný. Jeseničtí hasiči vyjeli v tento den pouze jednou, a to v dopoledních hodinách k otevření bytu. (HZS ČR, 2021c)

Činnosti JPO I Územního odboru Jeseník ve městě Javorník

Tabulka 9 zobrazuje srovnání počtu události ve městě Javorník v letech 2018, 2019 a 2020, u kterých zasahovala JPO II z Javorníku, neboť tato jednotka vyjíždí vždy, když je na území tohoto města zásah hasičů zapotřebí.

DRUH UDÁLOSTI	2018	2019	2020
Požár	3	4	5
Dopravní nehoda	12	7	4
Technická havárie	34	23	48
Únik nebezpečných chemických látek	4	2	0
Planý poplach	0	6	2
CELKEM	53	42	59

Tabulka 9: Zásahy JPO II Javorník ve městě Javorník v letech 2018–2020

Zdroj: vlastní zpracování dle sdhjavorník

Tabulka 10 následně zobrazuje bilanci zásahu JPO I Jeseník ve městě Javorník.

DRUH UDÁLOSTI	2018	2019	2020
Požár	3	4	5
Dopravní nehoda	12	7	4
Technická havárie	11	6	11
Únik nebezpečných chemických látek	4	2	0
Planý poplach	0	3	0
CELKEM	30	22	20

Tabulka 10: Zásahy JPO I Jeseník ve městě Javorník v letech 2018–2020

Zdroj: vlastní zpracování dle sdhjavorník

Z tabulky 9 je patrné, že počet požárů stoupal, jednalo se ale pouze o jeden požár navíc každý rok. Naopak počet dopravních nehod klesal, od roku 2018 klesnul o více než 65 %. Nejčastěji vyjížděla JPO II Javorník z důvodu technické havárie, jejichž počet mezi lety 2019 a 2020 vzrostl o více než 100 %. V převážné většině případů se jednalo o odstranění spadlého stromu či větvi.

Jak si můžeme povšimnout, počty výjezdů k požáru, dopravní nehodě nebo úniku nebezpečných chemických látek v tabulce 10 jsou shodné jako v tabulce 9. To je způsobeno

tím, že v těchto případech musí být profesionální hasiči vždy přítomni. Počty řešení technických havárií jsou ale nižší než v tabulce 9 a to díky tomu, že některé případy vyřeší JPO II Javorník bez pomoci JPO I Jeseník. Také můžeme vidět, že ačkoliv vzrost počet událostí, u kterých bylo potřeba zásahu hasičů ve městě Javorník mezi roky 2019 a 2020 (viz tab. 9), celkový počet zásahů prováděných jednotkou z Jeseníku v Javorníku se snižuje.

V roce 2020 nejvíce vyjížděli hasiči z Jeseníku do Javorníku z důvodu technické pomoci. Nejčastěji se jednalo o odstranění spadlých stromů ať už z pozemní komunikace, kabelů vysokého napětí či chatky. Dále zajištění uvolněného plechu na střeše kostela, zajištění a odstranění utržené plechové střešní krytiny skladu, odstranění vody ze sklepu domu a v okolí stodoly a přístavků domácích zvířat. Pomáhali také s resuscitací osoby, otevřením bytu a následném snesení osoby do sanitky i zajištěním doutnajícího automobilu. V Javorníku zasahovali jeseničtí hasiči také u požárů, kterých bylo celkem pět. Jednalo se o vylétávající jiskry z komínu rodinného domu, zahoření odpadu v garáži, zahoření potravin na plotně, požár pergoly, a v neposlední řadě také požár lesa na ploše cca 3 ha. (sdhjavorník, 2020)

První dopravní nehodou, kterou řešili jeseničtí hasiči v Javorníku v roce 2020 byl náraz elektromobilu do domu. Při této nehodě došlo ke zranění tří osob. Následně museli řešit nehodu vozidla javornického hasiče, který jel na stanici kvůli zásahu u nehody elektromobilu a nezvládl svůj automobil. Provedli protipožární opatření a odstranění rozbitých částí vozidla z komunikace. Znovu zasahovali hasiči z Jeseníku u dopravní nehody na konci října, kdy došlo ke srážce dvou osobních automobilů, která se obešla bez zranění. Byla provedena protipožární opatření a následný úklid místa. Poslední nehodou bylo sjetí osobního vozidla do koryta potoku. Toto vozidlo bylo nutné vyprostit pomocí jeřábu. Pomáhali také ZZS s transportem pacienta z domu. (sdhjavorník, 2020)

V některých případech hasičská jednotka z Jeseníku vyjede na zásah, ale po cestě je odvolána. To se stává, když jiná jednotka zvládne vyřešit situaci před příjezdem jeseničtí jednotky, a její příjezd již tedy není nutný. Tabulka 11 uvádí druhy a počty zásahů v letech 2018, 2019 a 2020, na které jeseničtí hasiči do Javorníku vyjeli a byli po cestě odvoláni.

DRUH UDÁLOSTI	2018	2019	2020
Technická havárie	10	12	15
Planý poplach	0	2	1
CELKEM	10	14	16

Tabulka 11: Návrat JPO I Jeseník na stanice v průběhu cesty k zásahu ve městě Javorník v letech 2018–2020

Zdroj: vlastní zpracování dle sdhjavorník

Jak můžeme vidět, počet takovýchto výjezdu se zvyšuje. V roce 2020 se celkem v devíti případech jednalo o odstranění spadlých stromů, v jednom případě o odčerpání vody ze sklepa a otevření zabouchnutých dveří. Čtyřikrát poté vyjela jednotka z Jeseníku pomoci ZZS s transportem nemocné či zraněné osoby. Jednou také jednotka vyjela z důvodu planého poplachu, kdy elektronický požární systém ohlásil požár na zámku Jánský Vrch. Systém spustila činnost kejklířů na vnitřním nádvoří při nočních prohlídkách. Ve všech těchto případech zvládla zásah vyřešit jednotka sboru dobrovolných hasičů z Javorníku.

V souvislosti s pandemií poskytla jednotka z Jeseníku javornické jednotce, stejně tak jako ostatním JPO II, dezinfekční prostředky a balíčky s ochrannými prostředky. Také bylo v Javorníku prováděno mobilním odběrovým týmem testování. Největší hromadné testování zde realizované se odehrálo v jeho místní části Zálesí, kde bylo najednou odebráno zhruba 15 vzorků. Více činností spojených s pandemií ale jesenícká jednotka v tomto městě neprováděla.

3.3 Hodnocení příslušníky JPO I Jeseník

Otázky dotazník, s nimiž je možno se seznámit v příloze D, vyplnilo celkem 21 příslušníků, což je více než polovina příslušníků této jednotky. Nejčastěji patřili respondenti do věkové skupiny 39–48 let, celkem deset osob. Druhou nejvíce zastoupenou věkovou skupinou je 29–38 let, celkem pět osob. Odpovědí tří příslušníků byl věk 49–58, dvou 59 a více a pouze jeden zastupoval věkovou skupinu 18–28 let. Nejvíce příslušníku, kteří vyplnili tento dotazník pracovalo na pozici strojníka. Tuto pozici uvedlo celkem 9 osob, z nichž 3 uvedli současně pozici lezce. Dotazník také vyplnili: 3 chemici, 3 velitelé, 2 lezci, 2 technici, 1 chemik a zároveň lezec a také příslušník zastávající pozice lezec, strojník, spojař a zdravotník. Další otázky a odpovědi na ně jsou uvedeny v tabulce 12.

Znění otázky	Určitě ano	Spíše ano	Spíše ne	Určitě ne
1. Vzhledem k situaci, která v roce 2020 nastala, bylo podle Vás příslušníků ve Vaší jednotce dostatek?	33,3	38,1	14,3	14,3
2. Bylo pro Vás krizové období roku 2020 psychicky náročnější?	19,0	33,4	33,3	14,3
3. Bylo pro Vás krizové období roku 2020 fyzicky náročnější?	9,5	14,3	47,6	28,6
4. Byla podle Vás interní opatření ve Vaší práci během roku 2020 dobře nastavená?	4,8	52,4	23,8	19,0
5. Pozoroval jste změnu v chování lidí při zásahu? Pokud určitě (spíše) ano, jakou?	4,8	4,8	81,0	9,5
6. Měl jste strach z nakažení při zásahu u člověka nakaženého COVIDEM-19?	9,5	23,8	42,9	23,8
7. Pocítil jste na své práci rozvolnění v období letních prázdnin (1. 7.– 31. 8. 2020)?	42,9	38,1	19,0	0,0

Tabulka 12: Výsledky dotazníkového šetření týkajícího se roku 2020 v JPO I Jeseník v roce 2021 (v %)

Zdroj: vlastní zpracování na základě dat získaných dotazníkovým šetřením

V otázce dostatečného počtu příslušníků (otázka 1.) je z tabulky patrné, že celkem 15 příslušníků si myslí, že určitě nebo spíše bylo příslušníků v této jednotce dostatek. Pouze 6 příslušníků se domnívá, že určitě nebo spíše nebyl počet příslušníků dostatečný. Z těchto 6 osob ale celkem 3 zastávají pozici velitele.

Z tabulky 12 vidíme, že v otázce psychické náročnosti (otázka 2.) se odpovědi respondentů rozdělily téměř na polovinu. Převládá názor, že toto období určitě nebo spíše bylo psychicky náročnější. Tohoto názoru je 11 příslušníků. Zbýlých 10 si myslí, že toto období určitě nebo spíše psychicky náročnější nebylo. Odpověď na tuto otázku nebyla provázána s určitou věkovou skupinou ani pozicí ve sboru.

Odpovědi na otázku fyzické náročnosti (otázka 3.) již nebyli rozděleny na poloviny. Převážná většina, celkem 16 osob, zastává názor, že toto období určitě nebo spíše nebylo fyzicky náročnější. Pouze 5 osob si tedy myslí, že se fyzická náročnost zvýšila. Oba z příslušníků ve věku 59 a více odpověděli, že pro ně toto období bylo určitě fyzicky náročnější. Tři z příslušníků z věkové skupiny 39–48 let uvedlo, že toto období pro ně spíše bylo fyzicky náročnější. Zvýšená fyzická náročnost ale nebyla spojena s určitou pozicí, neboť každý z těchto 5 příslušníků zastává u jednotky jinou pozici.

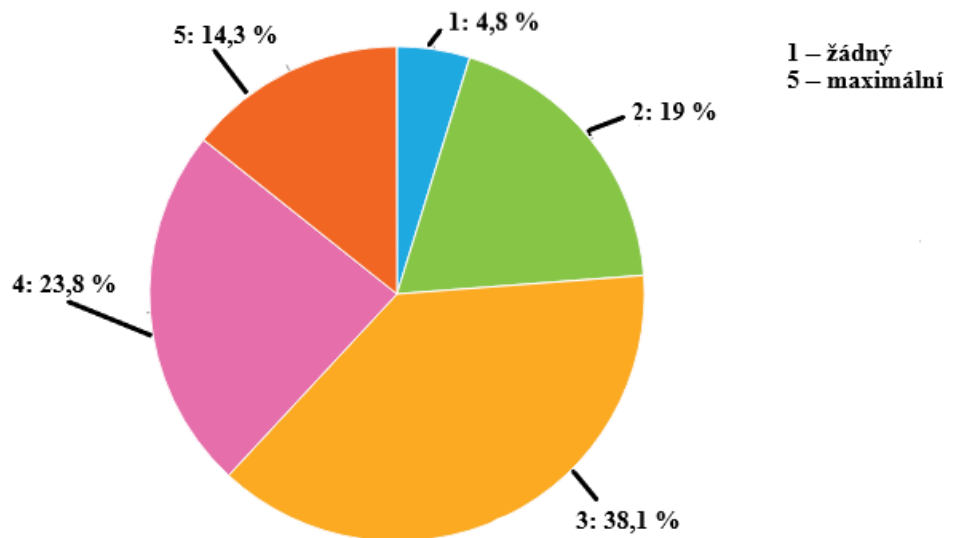
Na otázku fyzické a psychické náročnosti navazovala otevřená otázka: **Které období roku 2020 pro Vás bylo ve Vaší práci nejnáročnější a proč?** Tuto otázku nezodpovědělo 6 příslušníků a pouze 4 respondenti uvedli důvod zvoleného období. Nejčastěji příslušníci zvolili období z 1. poloviny roku. Jednalo se o 1. čtvrtletí, které zvolili 2 příslušníci a měsíce duben a květen z důvodu nedostatku informací týkajících se COVIDU-19. Tři příslušníci zvolili období z 2. poloviny roku, a to konkrétně měsíce září a říjen, podzim a konec roku. Pro jednoho z příslušníků bylo tímto obdobím celý rok. Naopak pro 2 jiné příslušníky nebylo žádné období roku 2020 nejnáročnější. Jeden z příslušníků označil za nejnáročnější období dobu nemoci kolegů.

Jak můžeme dále v tabulce 12 v otázce 4. vidět, většina respondentů považuje interní opatření za dobře nastavená. Devět respondentů si ale myslí, že dobře nastavená nebyla. V takovém případě jim byla položena otázka, co by změnili. Na tuto otázku odpovědělo ale pouze pět příslušníků. Jeden z těchto příslušníků by nerozděloval směny, druhý by změnil organizace směn a chtěl by jasně stanovená pravidla a lepší zázemí pro oddělené skupiny hasičů. Dva z těchto hasičů by změnili vedení a zbývající hasič by změnil systém, který dle jeho názoru generuje chaos.

Odpovědi příslušníků na otázku změny chování lidí (otázka 5.) byly téměř shodné. Pouze dva respondenti pozorovali změnu chování lidí. Ta byla podle jednoho z nich způsobena strachem z onemocnění COVID-19. Jaká tato změna byla, ale nepopsal žádný z nich. Z tabulky 12 je také patrné (otázka 7.), že více než 4/5 příslušníků v období letních prázdnin na své práci pocítili určité rozvolnění. Zbylá 1/4 rozvolnění spíše nepocítila.

Z výsledných odpovědí, na otázku strachu z nakažení (otázka 6.), zaznamenaných v tabulce 12, vidíme, že více než 3/5 příslušníků nepocítovali u takového zásahu strach z nakažení. Sedm příslušníků uvedlo, že strach při takovém zásahu pocítovali. Pouze dvě osoby rozhodně při takovém zásahu strach z nakažení měli. Tento strach ale nebyl zásadně provázán s psychickou zátěží, neboť pouze tři z těchto sedmi příslušníků uvedlo také zvýšenou psychickou náročnost.

Příslušníci také hodnotili přínos jejich činností pro zvládnutí pandemie, a to v rámci otázky: **Jak byste na škále 1–5 (1 – žádný, 5 – maximální) zhodnotil přínos Vašich činností pro zvládnutí pandemie?** Jaký přínos měly dle příslušníku JPO I Jeseník jejich činnosti pro zvládnutí pandemie vidíme na obrázku 5.

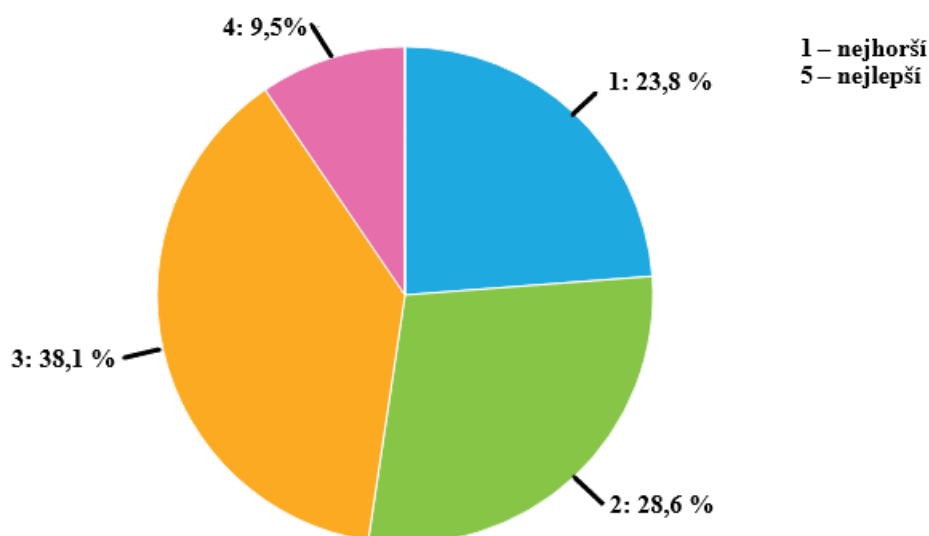
Obrázek 5: Hodnocení přínosu činností JPO I Jeseník spojených s pandemií za rok 2020 příslušníky této jednotky v roce 2021

Zdroj: vlastní zpracování na základě dat získaných dotazníkovým šetřením

Z obrázků je patrné, že nejčastější odpovědí na tuto otázku bylo číslo 3. Tuto možnost zvolilo 8 příslušníků. Nejvíce příslušníků se tedy domnívá, že přínos jejich činností souvisejících s pandemií byl průměrný. Dalších 8 hasičů zvolilo hodnocení vyšší, tedy 4 a 5. Zbýlých 5 zvolilo hodnocení 2 a 1, přičemž pouze jeden z hasičů si myslí, že tyto činnosti neměli žádný přínos. Pokud bychom tedy z těchto hodnot vytvořili aritmetický průměr, získáme hodnotu 3,24. Lze tedy říci, že v průměru hasiči zhodnotili přínos svých činností pro zvládnutí pandemii mírně nadprůměrně.

V návaznosti na tuto otázku odpovídali hasiči na otázku: **Které z Vašich činností spojených s pandemií měla podle Vás největší přínos pro zvládnutí pandemie?** Dle pěti respondentů byla nejpřínosnější činnost dezinfekce prostor. Tři považují za tuto činnost rozvoz ochranných pomůcek a další tři považují za tuto činnost jejich sebekázeň. Hasiči za tuto činnost označili také pomoc ZZS s převozem pacientů a odebrání vzorku pro testování na COVID-19. Podle některých byla také klíčová souhra směny a sloužení na minimálním stavu. Čtyři respondenti zanechali tuto otázku bez odpovědi.

Poslední otázkou dotazníku bylo srovnání roku 2020 s lety minulými. Odpovědi na otázku ve znění: **Jak byste na škále 1–5 (1 – nejhorší, 5 – nejlepší) srovnal rok 2020 s lety minulými?** jsou zobrazeny na obrázku 6.

Obrázek 6: Hodnocení srovnání roku 2020 s lety minulými z pohledu příslušníků JPO I Jeseník v roce 2021

Zdroj: vlastní zpracování na základě dat získaných dotazníkovým šetřením

U této otázky ani jeden z hasičů neodpověděl číslem 5. Pouze dva hasiči srovnali tento rok s roky minulými číslem 4. Nejčastěji zaznačená odpověď bylo číslo 3. Takto odpovědělo osm příslušníků jednotky. Jako nejhorší byl rok 2020 označen pěti hasiči. Zbylých šest hasičů srovnali tento rok číslem 2. Pokud vypočítáme aritmetický průměr těchto hodnot dostaneme číslo 2,33. Podle této hodnoty byl tedy rok 2020 pro hasiče jedním z horších ne však nejhorším. To bychom mohli přičítat zvýšené psychické náročnosti roku 2020.

Z dotazníkového šetření je patrné, že i přes nutnost vykonávat činnosti spojené s pandemií, a značný nárůst počtu zásahů v roce 2020 viz tabulka 8, nebyla pro většinu příslušníků jejich práce fyzicky náročnější. Náročnější pro ně bylo krizové období po psychické stránce. I přes zvýšenou psychickou náročnost bylo při celkovém srovnání roku 2020 s lety minulými zjištěno, že jejich většina hasičů, stejně jako přínos činností spojených s pandemií, hodnotila průměrně. Při následném výpočtu aritmetického průměru bylo zjištěno, že tento rok byl pro hasiče jedním z horších ne však nejhorším.

3.4 Hodnocení občany města Javorník

Poté, co bylo pomocí dotazníkového šetření zjištěno hodnocení příslušníky JPO I Jeseník, je žádoucí to konfrontovat s pohledem občanů na HZS ČR a jeseníckou jednotku. Hodnocení poskytl tři skupiny obyvatel, a to zastupitelé města, členové JPO II Javorník a běžní občané.

3.4.1 Hodnocení členy zastupitelstva města Javorník

Podle starosty obce je HZS ČR na velmi profesionální úrovni a má také dobrou technickou vybavenost: „*Věřím tomu, že jsou naprosto na profesionální úrovni. Co vím já, tak vybavenost, co se týká technické stránky, je na velice dobré úrovni.*“ (Jura, 2021) Příslušníci tohoto sboru dle jeho názoru při své práci podstupují obrovské riziko. Činnosti, které prováděl tento sbor v souvislosti s pandemií v roce 2020 mu ale nebyly zcela známé. JPO I Jeseník hodnotil velmi pozitivně. Zdůraznil fungující spolupráci s tímto sborem a výměnu potřebných zkušeností. Jaké činnosti prováděla v souvislosti s pandemií tato jednotka, ale nevěděl: „*Nevím, jaké činnosti prováděli v souvislosti s pandemií, protože my jsme ani tuto činnost nepožadovali a já jsem ani nezjišťoval, kde jsou nasazeni nebo co dělají.*“ (Jura, 2021)

Dle jeho názoru bylo pro příslušníky JPO I krizové období roku 2020 určitě psychicky náročnější. Fyzická zdatnost je podle něj předpoklad kvalitního hasiče. Chování hasičů u zásahu hodnotil jako velmi profesionální a jejich práci jako výbornou. Dle jeho slov je ale pro Javorník také velmi důležitá JPO II Javorník. Zastává názor, že tato jednotka je poměrně dobře vybavena a v případě nutnosti by většinu zásahů zvládla bez JPO I Jeseník: „*Stačila by (JPO II Javorník) z 99 %.*“ (Jura, 2021) Výhodou jednotky dobrovolných hasičů je také jejich kratší dojezdový čas k zásahu. Na závěr našeho rozhovoru dodal: „*Velké poděkování jak dobrovolným hasičům, tak těm profesionálním, protože je to dnes a denně nasazování života.*“ (Jura, 2021)

Své hodnocení také poskytla místostarostka města. Ta považuje profesionální hasiče za velmi potřebné za každých okolností? „*Já si myslím, že hasiče potřebujeme velice nutně za každých okolností, nejen k hašení požárů, ale i co se týče pomoci občanům.*“ (Mimrová, 2021) Při dotazu zdá ví, jaké činnosti prováděli hasiči v souvislosti s pandemií, si vzpomněla na jejich pomoc s distribucí ochranných prostředků, což byla jedna z nejčastější činností HZS ČR. Na rozdíl od starosty nedokázala posoudit JPO I Jeseník: „*To (JPO I Jeseník) nedokážu posoudit, ten Jeseník je vlastně mimo nás, ale myslím si, že jsou na profesionální úrovni.*“ (Mimrová, 2021) Stejně jako starosta obce nevěděla, jaké činnosti tato jednotka v souvislosti s pandemií prováděla. Domnívá se, že pro jesenické hasiče bylo krizové období roku jak psychicky, tak fyzicky náročnější. Na otázku JPO II Javorník zastává stejný názor jako starosta města.

Rozhovor jsem také vedla s devíti zastupiteli města. Ti považují HZS ČR za důležitou složku IZS, bez které nemůže fungovat bezpečnost a stabilita ve státě. Také za sbor s vysokou profesionální úrovní, nepostradatelný, nezastupitelný a nikým nenahraditelný. Jedna ze

zastupitelka uvedla: „*Určitě nepostradatelný (HZS ČR) v mnoha případech, jak při ochraně majetku, při dopravních nehodách, při požárech, záchraně životů, určitě nepostradatelný*“ (zastupitelka města, 2021) Šest zastupitelů se shodlo na tom, že hasiči podstupují při své práci velké riziko. Podle tří zastupitelů je velikost rizika závislá na konkrétním zásahu.

Po krátkém zamyšlení si sedm zastupitelů vzpomnělo na činnosti HZS ČR spojené s pandemií. Zmíněn byl rozvoz ochranných pomůcek a dezinfekce, pomoc ZZS s přenesením a převozem pacientů, a také pomoc s vytváření zázemí pro testování. Někteří z nich ale znejistili při dotazu, jaké činnosti v souvislosti s pandemií dělala JPO I Jeseník.

Tuto jednotku hodnotili jako potřebnou, dobře vybavenou, profesionální a dle jednoho ze zastupitelů je JPO I Jeseník: „...*vysoce profesionální a dá se na ně obrátit jak v lidském, tak tom profesním životě.*“ (Dvořák, 2021) Jeden ze zastupitelů jako velmi dobrou zhodnotil také spolupráci s touto jednotkou.

Sedm z dotázaných zastupitelů je toho názoru, že krizové období roku 2020 bylo pro příslušníky této jednotky určitě psychicky náročnější. Pouze jeden ze zastupitelů se domnívá, že toto období pro ně bylo i fyzicky náročnější. Většina se domnívá, že fyzická příprava hasičů je dobrá, a tudíž nepocítily vyšší fyzickou náročnost své práce.

Pouze jeden z těchto zastupitelů byl osobně přítomen u zásahu této jednotky v roce 2020, a to při požáru lesa. K tomuto zásahu se ale dostal až při ukončování, a tudíž neví, jak by tento zásah hodnotil. Tři ze zastupitelů viděli tuto jednotku při zásahu pouze když projížděli okolo. Zbylých pět zastupitelů se osobně s žádným zásahem JPO I Jeseník nesetkalo.

Zastupitelé také hodnotili jako velmi důležitou, nepostradatelnou, nedoceněnou a nezastupitelnou JPO II Javorník. Zejména kvůli vzdálenosti JPO I Jeseník od Javorníku a delším dojezdovým časům této jednotky: „*Ti (JPO II Javorník) hrají naprosto nezastupitelnou roli, protože jsou u zásahu jako první vzhledem k tomu, že jsou dislokováni přímo tady ve městě...*“ (zastupitel města, 2021) Podle jednoho ze zastupitelů by dokonce JPO II na zásahy v Javorníku stačila sama a není nutný příjezd jesenícké jednotky. Ostatní zastupitelé jsou toho názoru, že ačkoliv dobrovolná jednotka zvládne některé ze zásahů sama, u větších zásahů je profesionální jednotka zapotřebí. JPO I je dle jednoho ze zastupitelů také zapotřebí z důvodu lepší vybavenosti, a také proto, že někteří z dobrovolných hasičů dojíždí za prací a nejsou tedy neustále při ruce. Pro dva ze zastupitelů je ale zbytečný až absurdní výjezd jesenícké jednotky v případě, kdy javornická jednotka situaci zvládne sama. Podle

jednoho z nich v některých případech hasiči z Jeseníku: „...sem musí přijet a oni sem přijedou za tím účelem, aby se otočili a jeli zase zpátky do Jeseníku.“ (zastupitel města, 2021)

Hasičský záchranný sbor ČR a JPO I Jeseník hodnotil kladně jak starosta a místostarostka tak také zastupitelé města Javorník. Ti z nich, kteří si vzpomněli na činnosti JPO I Jeseník související s pandemií, hodnotili i tyto činnosti pozitivně. Vzhledem k tomu, že se většina členů zastupitelstva se zásahem této jednotky nsetkala nebylo možné zhodnotit jejich práci u zásahu. Jako velmi důležitá byla také všemi členy zastupitelstva hodnocena JPO II Javorník.

3.4.2 Hodnocení členy JPO II Javorník

Důležitý je také názor členů javornického sboru dobrovolných hasičů, neboť ti se s prací jesenické jednotky při zásazích na území Javorníku setkají nejčastěji. Podle jedno z velitelů této jednotky vychází s profesionálními hasiči velmi dobře. Také dodal, že jsou to: „...bezzvadní kluci, kteří nám vždycky pomůžou, u zásahu nás neuráží a chovají se k nám slušně a cokoliv potřebujeme tak nám pomůžou.“ (člen JPO II Javorník) Vyzdvihl také znalosti příslušníků této jednotky.

Spolupráci s touto jednotkou hodnotili mnohem kladněji než s jednotkou JPO I Paczkow. Příslušníci této jednotky s nimi dle jejich slov při zásahu vůbec nekomunikují a někteří mají pocit, že jsou členové JPO II pod jejich úroveň.

Na otázku, jak by zhodnotili práci jesenické jednotky u zásahu, ale neměli jednoznačnou odpověď. Podle jejich názoru je těžké hodnotit takto všechny zásahy najednou: „Každý zásah je originál, těžko hodnotit takhle celkově. Někdy je to horší, někdy je to bezvadné.“ (člen JPO II Javorník) Pokud by měli zhodnotit například zásah při požáru lesa v roce 2020, byla jejich práce výborná.

Podle názoru členů dobrovolné jednotky zvládnou 70–80 % zásahů vyřešit před příjezdem jesenické jednotky, což je způsobeno také délkou dojezdového času této jednotky. Ta má ale v některých případech povinnost přijet. Po příjezdu tedy příslušníci provedou kontrolu zásahu a jedou zpět na stanici: „Kluci (příslušníci JPO I Jeseník) vždycky přijedou, pokontrolují a zase jedou domů.“ (člen JPO II Javorník) I přesto, že vysoké procento zásahu zvládnou dobrovolní hasiči sami, je podle nich dobré, že v Jeseníku profesionální jednotka je. To zejména z důvodu, že dobrovolné jednotky nejsou schopné pokrýt veškeré zásahy, a také mají jeseničtí hasiči mnohem profesionálnější vybavení a výcvik.

3.4.3 Hodnocení běžnými občany města Javorník

Běžní občané jsou příjemci veřejné služby HZS ČR, proto je důležité znát také jejich názor. Z krátkých rozhovorů s 30 běžnými občany ve věku 20–70 let, z nichž bylo 15 žen a 15 mužů, vyplynulo, že vnímají HZS ČR kladně. Všichni tito občané se shodli na velké potřebnosti tohoto sboru a jeho nenahraditelnosti. Pouze tři osoby ze 30 si vzpomněly na některé z činností HZS ČR spojených s pandemií: „*Vím, že pomáhali vykládat letadla s ochrannými prostředky, a pak je rozváželi.*“ (občan města Javorník, 2021)

Většina těchto osob hodnotila jesenickou jednotku kladně: „*...určitě to jsou profesionálové s velkými zkušenostmi a znalostmi.*“ (občan města Javorník, 2021) Devět občanů nevědělo, jak by tuto jednotku hodnotili, ale dle jejich názoru je dobře, že tu jsou. Pouze jeden z dotazovaných občanů dokázal jmenovat alespoň jednu činnost JPO I Jeseník spojenou s pandemií: „*Já si myslím, že taky rozváželi nějaké ty respirátory a takové věci.*“ (občan města Javorník, 2021)

Na otázku psychické náročnosti odpověděla většina občanů shodně. Domnívají se že pro příslušníky JPO I Jeseník bylo krizové období roku 2020 určitě psychicky náročnější. Takto odpovědělo 21 občanů. Pět dotázaných odpovědělo, že toto období zřejmě bylo o něco psychicky náročnější a čtyři se domnívají, že psychicky náročnější spíše nebylo. Fyzická náročnost se dle 22 občanů spíše nezvýšila. Osm občanů zastává názor, že se fyzická náročnost zvýšila, z nichž 1 se domnívají, že se zvýšila určitě.

Občané byli také dotázáni, zda se domnívají, že byl rok 2020 pro příslušníky JPO I Jeseník horší než roky minulé. Toto hodnocení roku 2020 oproti letům minulým bylo provedeno dle stejné stupnice jako u příslušníků, viz otázka 13 dotazníku, tedy 1 – nejhorší a 5 – nejlepší. Pět občanů nevědělo, jak by tento rok srovnalo. Čtrnáct občanů srovnalo tento rok střední hodnotou, tedy číslem 3 a devět občanů číslem 2. Podle názoru zbylých dvou občanů byl rok 2020 pro příslušníky JPO I Jeseník rokem nejhorším. Vytvoříme-li aritmetický průměr těchto hodnot získáme číslo 2,48.

Žádný z těchto 30 občanů se přímo neúčastnil žádného zásahu toho sboru v roce 2020. Dvě osoby ovšem viděly zásah zpozzdálí a dvě kolem něj projížděly. Dle jejich názoru příslušníci jednotky svou práci odváděli dobře: „*Stál jsem sice o kus dál, ale z toho, co jsem viděl, si myslím, že ten zásah zvládli dobře.*“ (občan města Javorník, 2021)

Všichni tito občané jsou toho názoru, že velmi důležitou roli hrají při zásazích v Javorníku dobrovolní hasiči tohoto města: „*Já si myslím, že bez dobrovolných (hasičů) bysme se*

v Javorníku rozhodně neobešli“ (občan města Javorník, 2021) Zejména kvůli vzdálenosti profesionální jednotky: „Podle mě je dobře, že tu jsou (JPO II Javorník), protože než přijedou z Jeseníku tak je to moc dlouho.“ (občan města Javorník, 2021) I přesto si ale všichni tito občané myslí, že přes dobrou práci, kterou odvádí dobrovolná jednotka je profesionální jednotka a jejich spolupráce pro Javorník potřebná.

Shrneme-li dotazníkové šetření provedené s příslušníky JPO I s obsahem rozhovorů provedených se členy zastupitelstva města Javorník, JPO II Javorník a běžnými občany města pak vyplývá, že jak tito občané, tak příslušníci JPO I Jeseník vnímali zvýšenou psychickou náročnost roku 2020. Přičemž dle občanů byla psychická náročnost práce hasičů vyšší, než jak ji vnímali sami hasiči. Fyzickou náročnost tohoto období pro příslušníky JPO I Jeseník hodnotili jak sami příslušníci, tak občané téměř shodně.

Vzhledem k tomu, že většina občanů nevěděla, jaké činnosti JPO I Jeseník v souvislosti s pandemií prováděla, nebylo možné porovnat hodnocení těchto činností příslušníky a občany. Někteří z občanů města ale hodnotili, jaký byl rok 2020 pro příslušníky JPO I Jeseník v komparaci s lety minulými. Při porovnání výsledků tohoto hodnocení zjistíme, že hodnocení občanů bylo optimističtější než hodnocení příslušníků JPO I Jeseník.

ZÁVĚR

Cílem této bakalářské práce byl popis činností Hasičského záchranného sboru České republiky ve zvolené obci v krizovém období roku 2020 a hodnocení jeho činností jak samotnými příslušníky, tak občany. S využitím Statistické ročenky České republiky za rok 2020, Statistických přehledů činnosti Hasičského záchranného sboru Olomouckého kraje a dalších dostupných zdrojů byla zpracována deskriptivní případová studie o činnostech JPO I Jeseník zejména pak na území obce Javorník v roce 2020.

Z analýzy statistických údajů o činnosti HZS ČR a HZS Olomouckého kraje vyplynulo, že i přes fakt, že je okres Jeseník nejmenším okresem Olomouckého kraje, a jako v jediném okrese tohoto kraje se v něm nachází pouze jedna JPO I, při přepočtu na 1000 obyvatel byla práce v Územním odboru Jeseník nejintenzivnější. V důsledku některých mimořádných opatření došlo k poklesu počtu požárů a dopravních nehod, u kterých příslušníci HZS ČR zasahovali. Z důvodu pandemie onemocnění COVID-19 a situace v ČR odvíjející se od této pandemie ale došlo k vysokému navýšení počtu ostatních mimořádných událostí. Tento nárůst byl způsoben tím, že právě do tohoto druhu událostí se řadí činnosti spojené s pandemií, například dezinfekce prostor. Z dostupných dat vyplynulo, že počet těchto událostí v ČR narostl téměř 130krát, což značí vysoké zapojení HZS ČR do činností spojených s pandemií. Dle příslušníků JPO I Jeseník byly jejich nejprínosnější činnosti spojené s pandemií dezinfekce prostor a rozvoz osobních ochranných pomůcek.

Analýzou dat o činnosti JPO I Jeseník na území města Javorník v roce 2020 bylo zjištěno, že na tomto území byly v souvislosti s pandemií prováděny pouze odběry mobilního odběrového týmu, jehož členem byl jeden příslušník JPO I Jeseník. Další činnosti spojené s pandemií na území města Javorník JPO I Jeseník neprováděla. To potvrdil i starosta tohoto města.

S využitím dotazníkového šetření provedeného s 21 příslušníky JPO I Jeseník vyplynulo, že rok 2020 hodnotili oproti rokům minulým jako jeden z horších. Z rozhovorů se zastupiteli města, členy JPO II Javorník a dalšími občany města vyplynulo, že práci HZS ČR i JPO I Jeseník hodnotí kladně. Vzhledem k tomu, že občané neznali činnosti JPO I Jeseník spojené s pandemií, nebylo možné tyto činnosti hodnotit. Pouze 20 % ze členů zastupitelstva a dalších občanů vidělo tuto jednotku v roce 2020 v Javorníku zasahovat. Občané hodnotili, jaký byl rok 2020 pro příslušníky této jednotky optimističtěji, než jak jej hodnotili sami příslušníci. Všichni dotazovaní občané se domnívají, že pro zajištění bezpečnosti ve městě Javorník má nepostradatelný význam zejména JPO II Javorník.

POUŽITÁ LITERATURA

Monografie a periodika

1. BALABÁN, Miloš a Bohuslav PERNICA. *Bezpečnostní systém ČR: problémy a výzvy*. 1. vyd. Praha: Univerzita Karlova v Praze, Nakladatelství Karolinum, 2015. 311 s. ISBN 978-80-246-3150-9.
2. HENDRYCH, Dušan. *Správní právo: obecná část*. 8. vyd. Praha: C.H. Beck, 2012. 792 s. ISBN 978-80-7179-254-3.
3. CHVOJKOVÁ, Libuše. *Dvacet let HZS ČR*. 112 [online]. 2021, XX(1/2021) [cit. 2021-9-29]. ISSN 1213-7057 Dostupné z: <https://www.hzscr.cz/clanek/casopis-112-rocnik-xx-cislo-1-2021.aspx?q=Y2hudW09Mg%3d%3d>
4. Katalog stanic Hasičského záchranného sboru České republiky. 1. vyd. Praha: Ministerstvo vnitra, 2019. 1 040 s. ISBN 978-80-7616-024-8.
5. MAREŠ, Jiří. Tvorba případových studií pro výzkumné účely. *Pedagogika* [online]. 2015, **65**(2), [cit. 2021-9-14]. ISSN 2336-2189. Dostupné z: <https://pages.pedf.cuni.cz/pedagogika/?p=11212>
6. MATES, Pavel, Jindřich ŠKODA a František VAVERA. *Veřejné sbory*. 1. vyd Praha: Wolters Kluwer Česká republika, 2011. 363 s. ISBN 978-80-7357-604-2.
7. MEJSTRÍK, Vladimír. *Slovník spisovné češtiny pro školu a veřejnost: s Dodatkem Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy České republiky*. 3. vyd., opr. Praha: Academia, 2003. 648 s. ISBN 80-200-1080-7.
8. SZASZO, Zoltán. *Stručná historie profesionální požární ochrany v českých zemích*. 1. vyd. Praha: Ministerstvo vnitra – generální ředitelství Hasičského záchranného sboru České republiky, 2010. 306 s. ISBN 978-80-86640-60-0.
9. TROJÁNEK, Milan, Vyacheslav GREBENYUK, Kristýna HERRMANNOVÁ, et al. *Nový koronavirus (SARS-CoV-2) a onemocnění COVID-19*. Časopis lékařů českých [online]. 2020, (2) [cit. 2021-9-23]. ISSN 1805-4420. Dostupné z: <https://www.prolekare.cz/casopisy/casopis-lekaru-ceskych/2020-2-6/novy-koronavirus-sars-cov-2-a-onemocneni-covid-19-122272>
10. VILÁŠEK, Josef, Miloš FIALA a David VONDRÁŠEK. *Integrovaný záchranný systém ČR na počátku 21. století*. 1. vyd. Praha: Karolinum, 2014. 189 s. ISBN 978-80-246-2477-8.
11. WAISOVÁ, Šárka. *Bezpečnost: vývoj a proměny konceptu*. 1. vyd. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2005. 159 s. ISBN 80-86898-21-0.

12. YIN, Robert K. *Applications of case study research*. 2nd. ed. Thousand Oaks: Sage Publications, 2003. 192 s. ISBN 0-7619-2551-1.
13. YIN, Robert K. *Case Study Research: Design and Methods*. 4th. ed. Los Angeles: SAGE, 2009. 219 s. ISBN 978-1-4129-6099-1.
14. ZEMAN, Petr. 2002 *Česká bezpečnostní terminologie: výklad základních pojmů*. 1. vyd. Brno: Masarykova univerzita, Mezinárodní politologický ústav, 2002. 186 s. ISBN 80-210-3037-2.

Legislativní prameny

15. Krajská hygienická stanice Olomouc se sídlem v Olomouci: Veřejná vyhláška opatření obecné povahy nařízení mimořádného opatření při epidemii
16. Nařízení Olomouckého kraje č. 6/2020 ze dne 23. 11. 2020, kterým se mění nařízení Olomouckého kraje č. 2/2016, kterým se stanoví podmínky k zabezpečení plošného pokrytí území Olomouckého kraje jednotkami požární ochrany, ve znění nařízení Olomouckého kraje č. 7/2018
17. Usnesení Vlády České republiky ze dne 12. března 2020 č. 199 o přijetí krizového opatření
18. Usnesení Vlády České republiky ze dne 12. března 2020 č. 201 o přijetí krizového opatření
19. Ústavní zákon č. 1/1993 Sb., *Ústava České republiky*, ve znění pozdějších předpisů
20. Ústavní zákon č. 2/1993 Sb., *Listina základních práv a svobod*, ve znění pozdějších předpisů
21. Ústavní zákon č. 110/1998 Sb., *o bezpečnosti České republiky*, ve znění pozdějších předpisů
22. Zákon č. 133/1985 Sb., *České národní rady o požární ochraně*, ve znění pozdějších předpisů
23. Zákon č. 239/2000 Sb., *o integrovaném záchranném systému a o změně některých zákonů*, ve znění pozdějších předpisů
24. Zákon č. 240/2000 Sb., *o krizovém řízení a o změně některých zákonů*, ve znění pozdějších předpisů
25. Zákon č. 320/2015 Sb., *o Hasičském záchranném sboru České republiky a o změně některých zákonů*, ve znění pozdějších předpisů

26. Zákon č. 258/2000 Sb., o ochraně veřejného zdraví a o změně některých souvisejících zákonů, ve znění pozdějších předpisů

Internetové zdroje:

27. Bezpečnost. Praha. eu: *Krizové řízení* [online]. [cit. 2021-8-31]. Dostupné z: <https://bezpecnost.praha.eu/clanky/krizove-rizeni>
28. Český statistický úřad: *Charakteristika okresu Jeseník* [online]. [cit. 2021-9-14]. Dostupné z: https://www.czso.cz/documents/11276/17839352/okres_Jesenik.pdf/a53e4ff2-8b84-4e56-b136-2c00a93b74fa?version=1.3
29. GOV.UK: *COVID-19: epidemiology, virology and clinical features* [online]. 2021 [cit. 2021-10-11]. Dostupné z: <https://www.gov.uk/government/publications/wuhan-novel-coronavirus-background-information/wuhan-novel-coronavirus-epidemiology-virology-and-clinical-features>
30. Hasičský záchranný sbor ČR: *COVID-19 - Profesionální a dobrovolní hasiči pomáhají v Olomouckém kraji.* [online]. 2020a [cit. 2021-9-29]. Dostupné z: <https://www.hzscr.cz/clanek/covid-19-profesionalni-a-dobrovolni-hasici-pomahaji-v-olomouckem-kraji.aspx>
31. Hasičský záchranný sbor ČR: *Další vlna distribuce v plném proudu. Je to už jednašedesátá várka* [online]. 2020b [cit. 2021-9-29]. Dostupné z: <https://www.hzscr.cz/clanek/dalsi-vlna-distribuce-v-plnem-proudu-je-to-uz-jednasedesata-varka.aspx>
32. Hasičský záchranný sbor ČR: *FOTO/VIDEO - bezpečnostní zajištění budovy po částečné destrukci, Adolfovice - Jesenícko.* [online]. 2020c [cit. 2021-8-31]. Dostupné z: <https://www.hzscr.cz/clanek/foto-video-bezpecnostni-zajisteni-budovy-po-castecne-destrukci-adolfovice-jesenicko.aspx>
33. Hasičský záchranný sbor ČR: *Hasiči pomáhají v kraji s trasováním rizikových kontaktů* [online]. 2020d [cit. 2021-9-29]. Dostupné z: <https://www.hzscr.cz/clanek/od-pondeli-je-v-akci-mobilni-odberovy-tym.aspx>
34. Hasičský záchranný sbor ČR: *Hasiči zasahovali u dvou velmi vážných dopravních nehod* [online]. 2020e [cit. 2021-8-31]. Dostupné z: <https://www.hzscr.cz/clanek/hasici-zasahovali-u-dvou-velmi-vaznych-dopravnich-nehod.aspx>

35. Hasičský záchranný sbor ČR: *Historie profesionální požární ochrany v českých zemích* [online]. [cit. 2021-8-31]. Dostupné z: <https://www.hzscr.cz/clanek/historicka-expozice-ve-zbirohu-historie-profesionalni-pozarni-ochrany-v-ceskych-zemich.aspx>
36. Hasičský záchranný sbor ČR: *Krizové stavy* [online]. 2021a [cit. 2021-8-31]. Dostupné z: <https://www.hzscr.cz/clanek/web-krizove-rizeni-a-cnp-krizove-stavy-krizove-stavy.aspx?q=Y2hudW09Mg%3d%3d>
37. Hasičský záchranný sbor ČR: *Kvůli silnému větru řešili hasiči 220 událostí* [online]. 2020f [cit. 2021-8-31]. Dostupné z: <https://www.hzscr.cz/clanek/kvuli-silnemu-vetru-resili-hasici-220-udalosti.aspx>
38. Hasičský záchranný sbor ČR: *Mobilní odběrový tým bude provádět antigenní testy až do 23. prosince* [online]. 2020g [cit. 2021-9-29]. Dostupné z: <https://www.hzscr.cz/clanek/mobilni-odberovy-tym-bude-provadet-antigenni-testy-az-do-23-prosince.aspx>
39. Hasičský záchranný sbor ČR: *OBRAZEM: Požár haly v Mikulovicích způsobil škodu přes 18 milionů* [online]. 2020h [cit. 2021-8-31]. Dostupné z: <https://www.hzscr.cz/fotogalerie/obrazem-pozar-haly-v-mikulovicich-zpusobil-skodu-pres-18-milionu.aspx>
40. Hasičský záchranný sbor ČR: *Od pondělí je v akci mobilní odběrový tým* [online]. 2020i [cit. 2021-9-29]. Dostupné z: <https://www.hzscr.cz/clanek/od-pondeli-je-v-akci-mobilni-odberovy-tym.aspx>
41. Hasičský záchranný sbor ČR: *Organizační struktura HZS ČR* [online]. [cit. 2021-9-14]. Dostupné z: <https://www.hzscr.cz/clanek/hasicky-zachranny-sbor-ceske-republiky.aspx>
42. Hasičský záchranný sbor ČR: *Po celém kraji zasahovaly desítky jednotek kvůli rozvodněným řekám a vydatnému dešti* [online]. 2020j [cit. 2021-8-31]. Dostupné z: <https://www.hzscr.cz/clanek/po-celem-kraji-zasahovaly-desitky-jednotek-kvuli-rozvodnenym-reakam-a-vydatnemu-desti.aspx>
43. Hasičský záchranný sbor ČR: *Požár bytu v Jeseníku si vyžádal evakuaci osob a zvířat.* [online]. 2020k [cit. 2021-8-31]. Dostupné z: <https://www.hzscr.cz/clanek/pozar-bytu-v-jeseniku-si-vyzadal-evakuaci-osob-a-zvirat.aspx>
44. Hasičský záchranný sbor ČR: *Požární stanice Jeseník* [online]. 2021b [cit. 2021-9-14]. Dostupné z: <https://www.hzscr.cz/clanek/pozarni-stanice-jesenik.aspx>
45. Hasičský záchranný sbor ČR: *Silvestr 2020 a příchod nového roku pohledem HZS Olomouckého kraje.* [online]. 2021c [cit. 2021-8-31]. Dostupné z:

- <https://www.hzscr.cz/clanek/silvestr-2020-a-prichod-noveho-roku-pohledem-hzs-olomouckeho-kraje.aspx>
46. Hasičský záchranný sbor ČR: *Statistický přehled činnosti Hasičského záchranného sboru Olomouckého kraje 2020* [online]. 2021. 61 s. [cit. 2021-9-29]. Dostupné z: <https://www.hzscr.cz/clanek/statistika-udalosti-roku-2020.aspx>
47. Hasičský záchranný sbor ČR: *Vydatné srážky na Jesenicku – zvýšené hladiny toků, činnost hasičů - ONLINE* [online]. 2020 [cit. 2021-8-31]. Dostupné z: <https://www.hzscr.cz/clanek/vydatne-srazky-na-jesenicku-zvysene-hladiny-toku-cinnost-hasicu-online.aspx>
48. *Informace o JSDH* [online]. [cit. 2021-9-14]. Dostupné z: <https://sdhjavornik.estranky.cz/clanky/jsdh/informace-o-jsdh.html>
49. KOZÁK, Filip. *Olomoucký kraj* [cit. 2021-9-29]. Dostupné z: <https://slideplayer.cz/slide/3219475/>
50. Ministerstvo vnitra – generální ředitelství Hasičského záchranného sboru ČR: *Metodika pro zřízení jednotek sborů dobrovolných hasičů obcí* [online]. Praha: 2014, 39 s. [cit. 2021-09-30]. Dostupné z: <https://www.hzscr.cz/clanek/metodika-zrizovani-jsdho.aspx>
51. Ministerstvo vnitra České republiky: *Bezpečnostní systém státu* [online]. 2021 [cit. 2021-8-31]. Dostupné z: <https://www.mvcr.cz/clanek/bezpecnostni-system-statu.aspx>
52. Ministerstvo vnitra – generální ředitelství Hasičského záchranného sboru České republiky: *Statistická ročenka 2020 Česká republika* [online] Praha, 2021. 52 s. [cit. 2021-9-29]. Dostupné z: <https://www.hzscr.cz/clanek/statisticke-rocenky-hasicskeho-zachranneho-sboru-cr.aspx>
53. Ministerstvo zahraničních věcí České republiky: *Bezpečnostní strategie České republiky* [online]. Praha, 2015. 23 s. ISBN 978-80-7441-005-5. Dostupné z: <https://www.vlada.cz/assets/ppov/brs/dokumenty/bezpecnostni-strategie-2015.pdf>
54. Ministerstvo zdravotnictví ČR: *COVID-19: Kumulativní přehledy dle hlášení KHS a dle pozitivních nálezů laboratoří, které jsou určeny pro další šetření* [online]. 2021 [cit. 2021-9-14]. Dostupné z: <https://onemocneni-aktualne.mzcr.cz/covid-19/kumulativni-prehledy>
55. *Místní části* [online]. [cit. 2021-10-14]. Dostupné z: <https://www.mestojavornik.cz/mesto/mistni-casti/>
56. Národní knihovna ČR: *Bezpečnost, etymologie slova.* [online]. 2007 [cit. 2021-9-23]. Dostupné z: <https://www.ptejteseknihovny.cz/dotazy/bezpecnost-etymologie-slova>

57. Nejvyšší kontrolní úřad: *Kontrolní závěr z kontrolní akce 20/32 Peněžní prostředky vynaložené v souvislosti s epidemiologickou situací v České republice* [online]. 2021 [cit. 2021-9-14]. Dostupné z: <https://www.nku.cz/scripts/rka/detail.asp?cisloakce=20/32&rok=0&sestava=0>
58. Olomoucký kraj: *O Olomoucký kraj* [online]. 2021 [cit. 2021-9-29]. Dostupné z: <https://www.olokraj.cz/o-olomouckem-kraji-cl-1362.html>
59. Pandemický plán České republiky [online]. 2011. [cit. 2021-07-01]. Dostupné z: https://www.vlada.cz/assets/ppov/brs/dokumenty/Pandemicky_plan_CR.pdf
60. PROCHÁZKOVÁ, Tereza. *Teorie motivace podle Maslowa* [online]. 2018 [cit. 2021-10-12]. Dostupné z: <https://www.mentem.cz/blog/teorie-motivace/>
61. Státní zdravotní ústav: *Aktualizované základní informace o onemocnění novým koronavirem - COVID-19 (coronavirus disease 2019)* [online]. 2020, 9 s. [cit. 2021-8-31]. Dostupné z: http://www.szu.cz/uploads/Epidemiologie/Coronavirus/Zakladni_info/2020_08_07_Covid_19_zakladni_informace.pdf
62. Vláda ČR: *Vládní usnesení související s bojem proti epidemii koronaviru - rok 2020*. [online]. 2020 [cit. 2021-9-7]. Dostupné z: <https://www.vlada.cz/cz/epidemie-koronaviru/dulezite-informace/vladni-usneseni-souvisejici-s-bojem-proti-epidemii-koronaviru---rok-2020-186999/>
63. World Health Organization: *Coronavirus disease (COVID-19)* [online]. 2020 [cit. 2021-07-01]. Dostupné z: https://www.who.int/health-topics/coronavirus#tab=tab_1
64. World Health Organization: *WHO Coronavirus (COVID-19) Dashboard* [online]. 2021 [cit. 2021-07-01]. Dostupné z: <https://covid19.who.int/>
65. Záchraný útvar HZS ČR: *Organizace* [online]. 2021a [cit. 2021-9-14]. Dostupné z: <https://www.hzscr.cz/clanek/organizace-organizace.aspx>
66. Záchraný útvar HZS ČR: *Působnost* [online]. 2021b [cit. 2021-9-14]. Dostupné z: <https://www.hzscr.cz/clanek/pusobnost.aspx>
67. *Zásahy a činnosti za rok 2018* [online]. 2018 [cit. 2021-9-14]. Dostupné z: <https://sdhjavník.estranky.cz/clanky/zasahy/zasahy-a-cinnosti-za-rok-2020.html>
68. *Zásahy a činnosti za rok 2019* [online]. 2019 [cit. 2021-9-14]. Dostupné z: <https://sdhjavník.estranky.cz/clanky/zasahy/zasahy-a-cinnosti-za-rok-2019.html>
69. *Zásahy a činnosti za rok 2020* [online]. 2020 [cit. 2021-9-14]. Dostupné z: <https://sdhjavník.estranky.cz/clanky/zasahy/zasahy-a-cinnosti-za-rok-2020.html>

Rozhovory:

70. DVOŘÁK, Petr, zastupitel obce Javorník [ústní sdělení]. Javorník, 10. 11. 2021

71. JURA, Jiří, starosta obce Javorník [ústní sdělení]. Javorník, 10. 11. 2021

72. MIMROVÁ, Sieglinde, místostarostka obce Javorník [ústní sdělení]. Javorník, 10. 11. 2021

73. STIBOR, Jaroslav, zastupitel obce Javorník [ústní sdělení]. Javorník, 10. 11. 2021

74. ZOUREK Antonín, zastupitel obce Javorník [ústní sdělení]. Javorník, 10. 11. 2021

PŘÍLOHY

Příloha A – Působnost HZS ČR v segmentu požární ochrany

Příloha B – Působnost HZS ČR v integrovaném záchranném systému

Příloha C – Kategorie jednotek požární ochrany

Příloha D – Dotazník: Hodnocení krizového období 2020 hasiči

PŘÍLOHA A – Působnost HZS ČR v segmentu požární ochrany (výtah ze zákona)

Působnost HZS ČR v segmentu požární ochrany vymezuje zákon č. 133/1985 Sb. České národní rady o požární ochraně, ve znění pozdějších předpisů, který je účinný od 1. 7. 1986. Jeho účelem je vytvořit podmínky pro účinnou ochranu života a zdraví občanů a majetku před požáry a pro poskytování pomoci při živelních pohromách a jiných mimořádných událostech. Některé z úkolů Ministerstva vnitra stanovených tímto zákonem plní GRH HZS. Jsou to tyto úkoly:

- schvaluje koncepci organizace a rozvoje požární ochrany;
- zpracovává návrh rozpočtu hasičského záchranného sboru a návrh na poskytnutí dotací občanským sdružením;
- poskytuje účelové dotace pro jednotky sborů dobrovolných hasičů obcí;
- zabezpečuje uvolňování finančních prostředků ze státního rozpočtu na investiční dotace na pořízení a obnovu požární techniky a staveb sloužících pro výkon služby jednotek sborů dobrovolných hasičů obcí pro obce, jejichž jednotky požární ochrany jsou určeny požárním poplachovým plánem kraje k zásahům mimo svůj územní obvod, nebo se podílí na úkolech obce, které plní v přenesené působnosti státní správy podle tohoto zákona nebo zvláštních právních předpisů;
- po projednání s Ministerstvem obrany organizuje požární ochranu pro období stavu ohrožení státu a válečného stavu a zabezpečuje přípravu na činnost v tomto období;
- řídí výkon státní správy;
- vykonává státní požární dozor a je dotčeným orgánem státní správy na úseku požární ochrany;
- kontroluje plnění úkolů, které tento zákon ukládá hasičským záchranným sborům krajů;
- řídí odbornou přípravu a usměrňuje po odborné stránce výkon služby v jednotkách požární ochrany;
- zabezpečuje výzkum a vývoj;
- stanoví postup zjišťování příčin vzniku požárů a v závažných případech se zjišťování těchto příčin zúčastňuje; zpracovává rozbor příčin vzniku požárů;
- stanoví zaměření preventivně výchovné, propagační a ediční činnosti na úseku požární ochrany a podílí se na jejím zabezpečování;
- vytváří a provozuje informační systém požární ochrany;

- na vyžádání hasičského záchranného sboru kraje poskytuje odbornou a metodickou pomoc při posuzování dokumentace staveb a technologií zvláštního významu;
- soustřeďuje a vyhodnocuje informace potřebné pro zásahy jednotek požární ochrany a ústřední řízení záchranných prací;
- zabezpečuje statistické sledování požárů a mimořádných událostí se zásahy jednotek požární ochrany;
- zabezpečuje provádění požárně technických expertíz;
- zajišťuje mezinárodní spolupráci hasičského záchranného sboru;
- zřizuje, zrušuje a řídí střední školy požární ochrany a vyšší odborné školy požární ochrany, provádí v nich inspekci výchovy a vzdělávání a hospodářsky je zabezpečuje.

Tento zákon dále vymezuje úkoly HZS kraje takto:

- zpracovává koncepci požární ochrany kraje;
- vykonává státní požární dozor a je dotčeným orgánem státní správy na úseku požární ochrany;
- kontroluje plnění nařízení orgánů kraje vydaných na úseku požární ochrany;
- odpovídá za připravenost a akceschopnost jednotek hasičského záchranného sboru kraje;
- řídí po odborné stránce výkon služby v jednotkách požární ochrany;
- koordinuje zabezpečování požární ochrany v kraji s ostatními orgány;
- soustřeďuje podklady pro zabezpečení materiálních a finančních prostředků jednotek sborů dobrovolných hasičů vybraných obcí;
- soustřeďuje a vyhodnocuje informace potřebné pro zásahy jednotek požární ochrany a řízení záchranných prací;
- zabezpečuje statistické sledování požárů a mimořádných událostí se zásahy jednotek požární ochrany na území kraje;
- v rozsahu stanoveném ministerstvem řídí a organizuje odbornou přípravu příslušníků a velitelů jednotek hasičských záchranných sborů podniků, velitelů a strojníků jednotek sborů dobrovolných hasičů obcí a podniků;
- projednává přestupky a správní delikty na úseku požární ochrany;
- zpracovává jedenkrát ročně zprávu o stavu požární ochrany v kraji a předkládá ji krajskému úřadu;
- zabezpečuje preventivně výchovnou, propagační a ediční činnost na úseku požární ochrany podle zaměření stanoveného ministerstvem.

PŘÍLOHA B – Působnost HZS ČR v integrovaném záchranném systému (výtah ze zákona)

Působnost v IZS je vymezena v zákoně č. 239/2000 Sb. o integrovaném záchranném systému a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpis účinného od 1. 1. 2001. Stejně jako v zákonu o požární ochraně tak i v tomto zákonu jsou některé úkoly Ministerstva vnitra svěřeny do působnosti GŘ HZS ČR. Při přípravě na mimořádné události integrovaného záchranného systému a ochrany obyvatelstva, zapojení ČR do mezinárodních záchranných operací při mimořádných událostech v zahraničí a poskytování humanitární pomoci do zahraničí jsou tyto úkoly vymezeny takto:

- sjednocuje postupy ministerstev, krajských a obecních úřadů, právnických a fyzických osob vykonávajících podnikatelskou činnost podle zvláštních právních předpisů;
- usměrňuje integrovaný záchranný systém;
- provádí kontrolu a koordinaci poplachových plánů IZS krajů a zpracovává ústřední poplachový plán IZS, který schvaluje ministr vnitra;
- řídí výstavbu a provoz informačních a komunikačních sítí a služeb tohoto systému;
- zpracovává koncepci ochrany obyvatelstva;
- zajišťuje a provozuje jednotný systém varování a vyrozumění, stanoví způsob informování právnických a fyzických osob o charakteru možného ohrožení, připravovaných opatřeních, způsobu a době jejich provedení;
- organizuje instruktáže a školení v oblasti ochrany obyvatelstva a pro přípravu složek IZS zaměřené na jejich vzájemnou součinnost; k tomuto účelu zřizuje vzdělávací zařízení;
- uplatňuje stanovisko k politice územního rozvoje a územnímu rozvojovému plánu z hlediska ochrany obyvatelstva a civilního nouzového plánování při přípravě na mimořádné události, je dotčeným orgánem při posuzování zralosti projektů společného zájmu energetické infrastruktury a uplatňuje závazná stanoviska ve společném územním a stavebním řízení pro stavby projektů společného zájmu energetické infrastruktury z hlediska ochrany obyvatelstva;
- stanoví, po projednání s Ministerstvem pro místní rozvoj, stavebně technické požadavky na stavby určené k ochraně obyvatelstva při mimořádných událostech, k zabezpečení záchranných prací, ke skladování materiálu civilní ochrany a k ochraně a ukrytí obsluh důležitých provozů;
- usměrňuje postup při zřizování zařízení civilní ochrany;

- zabezpečuje ústřední koordinaci záchranných a likvidačních prací, jestliže
 - a. mimořádná událost přesahuje státní hranice ČR, nebo
 - b. mimořádná událost přesahuje území kraje a velitel zásahu vyhlásil nejvyšší stupeň poplachu, anebo
 - c. o tuto koordinaci požádá velitel zásahu, starosta obce s rozšířenou působností nebo hejtman.
- organizuje záchranářskou a materiální pomoc do zahraničí;
- informuje příslušné mezinárodní organizace o silách a prostředcích ČR předurčených pro poskytování humanitární pomoci do zahraničí.

Do působnosti HZS kraje jsou svěřeny úkoly orgánů kraje. HZS kraje tedy:

- zajišťuje přípravu na mimořádné události, provádění záchranných a likvidačních prací a ochranu obyvatelstva;
- organizuje součinnost mezi obecními úřady obcí s rozšířenou působností a dalšími správními úřady a obcemi v kraji, zejména při zpracování poplachového plánu IZS, zajišťuje havarijní připravenost a ověřuje ji cvičeními;
- usměrňuje integrovaný záchranný systém na úrovni kraje;
- sjednocuje postupy obecních úřadů obcí s rozšířenou působností a územních správních úřadů s krajskou působností v oblasti ochrany obyvatelstva;
- zpracovává plán k provádění záchranných a likvidačních prací na území kraje;
- zpracovává poplachový plán IZS kraje;
- spolupracuje při zpracování a aktualizaci povodňového plánu kraje;
- uzavírá dohody s příslušným územním celkem sousedního státu.

HZS kraje pro zabezpečení záchranných a likvidačních prací dále:

- řídí výstavbu a provoz informačních a komunikačních sítí IZS;
- organizuje instruktáže a školení v oblasti ochrany obyvatelstva a v přípravě složek IZS zaměřené na jejich vzájemnou součinnost; k tomuto účelu zřizuje vzdělávací zařízení;
- zabezpečuje varování a vyrozumění;
- koordinuje záchranné a likvidační práce a plní úkoly při provádění záchranných a likvidačních prací stanovené Ministerstvem vnitra;
- organizuje zjišťování a označování nebezpečných oblastí, provádění dekontaminace a dalších ochranných opatření;
- organizuje a koordinuje evakuaci, nouzové ubytování, nouzové zásobování pitnou vodou, potravinami a dalšími nezbytnými prostředky k přežití obyvatelstva;

- organizuje a koordinuje humanitární pomoc;
- organizuje hospodaření s materiálem civilní ochrany;
- vede evidenci a provádí kontrolu staveb civilní ochrany a staveb dotčených požadavky civilní ochrany v kraji;
- uplatňuje stanovisko k zásadám územního rozvoje z hlediska ochrany obyvatelstva a civilního nouzového plánování při přípravě na mimořádné události.

HZS kraje také plní úkoly obecního úřadu obce s rozšířenou působností. Zajišťuje připravenost správního obvodu obecního úřadu obce s rozšířenou působností na mimořádné události, provádění záchranných a likvidačních prací a ochranu obyvatelstva. Dále také:

- plní úkoly při provádění záchranných a likvidačních prací stanovené Ministerstvem vnitra;
- organizuje součinnost mezi obecním úřadem obce s rozšířenou působností a územními správními úřady s působností v jeho správním obvodu a ostatními obcemi;
- za stanovených podmínek shromažďuje a používá pro zpracování vnějších havarijních plánů a havarijního plánu kraje potřebné údaje;
- seznamuje ostatní obce, právnické a fyzické osoby ve svém správním obvodu s charakterem možného ohrožení obyvatel a s připravenými záchrannými a likvidačními pracemi;
- zpracovává vnější havarijní plán, pokud to vyplývá ze zvláštního právního předpisu a zóna havarijního plánování nepřesahuje správní obvod obecního úřadu obce s rozšířenou působností;
- spolupracuje při zpracování vnějšího havarijního plánu a při koordinovaném řešení mimořádné události s krajským úřadem, pokud zóna havarijního plánování přesahuje území správního obvodu obecního úřadu obce s rozšířenou působností;
- zajišťuje havarijní připravenost stanovenou havarijním plánem kraje a vnějšími havarijními plány a ověřuje ji cvičeními;
- uplatňuje stanoviska k územním plánům a regulačním plánům z hlediska své působnosti v požární ochraně, integrovaném záchranném systému a ochraně obyvatelstva při přípravě na mimořádné události.

PŘÍLOHA C – Kategorie jednotek požární ochrany

Kategorie jednotky	Popis jednotky	Působnost jednotky
JPO I	jednotka HZS kraje, s územní působností zpravidla do 20 minut jízdy z místa dislokace a dobou výjezdu jednotky od vyhlášení poplachu do 2 minut	s územní působností zasahující i mimo území svého zřizovatele
JPO II	jednotka SDH obce, s územní působností zpravidla do 10 minut jízdy z místa dislokace, která zabezpečuje jeden nebo dva výjezdy družstva minimálně o zmenšeném početním stavu a zřizuje se ve vybrané obci s počtem obyvatel zpravidla nad 1000 a dobou výjezdu jednotky od vyhlášení poplachu do 5 minut,	
JPO III	jednotka SDH obce s územní působností zpravidla do 10 minut jízdy z místa dislokace, která zabezpečuje jeden nebo dva výjezdy družstva minimálně o zmenšeném početním stavu a zřizuje se ve vybrané obci s počtem obyvatel zpravidla nad 1000 a dobou výjezdu jednotky od vyhlášení poplachu do 10 minut,	
JPO IV	jednotka HZS podniku	s místní působností zasahující zejména na území svého zřizovatele, pokud není v případě rozsáhlých mimořádných událostí požadován výjezd jednotky jinam v souladu s právním předpisem
JPO V	jednotka SDH obce s působností zpravidla na území obce, která ji zřizuje	
JPO VI	jednotka SDH podniku	

Zdroj: Ministerstvo vnitra, 2014

PŘÍLOHA D – Dotazník: Hodnocení krizového období 2020 hasiči

Dotazník: Hodnocení krizového období 2020 hasiči

1 Určitě ano	3 Spíše ne
2 Spíše ano	4 Určitě ne

1. Do jaké věkové kategorie spadáte?

- a) 18–28
- b) 29–38
- c) 39–48
- d) 49–58
- e) 59 a více

2. Jaká je Vaše pozice ve Vaší jednotce (např. velitel, chemik, lezec, strojník atd.)?

3. Vzhledem k situaci, která v roce 2020 nastala, bylo podle Vás příslušníků ve Vaší jednotce dostatek?

1	2	3	4
---	---	---	---

4. Bylo pro Vás krizové období roku 2020 psychicky náročnější?

1	2	3	4
---	---	---	---

5. Bylo pro Vás krizové období roku 2020 fyzicky náročnější?

1	2	3	4
---	---	---	---

6. Které období roku 2020 pro Vás bylo ve Vaší práci nejnáročnější a proč?

7. Byla podle Vás interní opatření ve Vaší práci během roku 2020 dobře nastavená?

Pokud určitě ne (spíše ne) co byste změnil?

1	2	3	4
---	---	---	---

8. Pozoroval jste změnu v chování lidí při zásahu?

Pokud určitě ano (spíše ano) jakou?

1	2	3	4
---	---	---	---

9. Měl jste strach z nakažení při zásahu u člověka nakaženého COVIDEM-19?

1	2	3	4
---	---	---	---

10. Pocítil jste na své práci rozvolnění opatření v období letních prázdnin (1. 7.– 31. 8. 2020)?

1	2	3	4
---	---	---	---

11. Jak byste na škále 1-5 (1 – žádný, 5 – maximální) zhodnotil přínos Vašich činností spojených s pandemií?

12. Která z Vašich činností spojených s pandemií měla podle Vás největší přínos pro zvládnutí pandemie?

13. Jak byste na škále 1-5 (1 – nejhorší, 5 – nejlepší) srovnal rok 2020 s lety minulými?